

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

Nr. 39 Gegužės-May 18, 1959 Cleveland, Ohio

LIETUVOJE TIK 2,713,000 GYVENTOJŲ Per 20 metų sumažėjo apie 800,000

Pagal pirmutinius oficialius šių metų sausio 15 d. surašymo duomenis, dabartinėse Lietuvai priskirtose ribose yra 2,713,000 gyventojų. Sovietinė statistikos valdyba teigia, kad 1939 metais Lietuvoje gyventojų buvo 2,880,000. Sumažėjimas — 167,000. Bet iš tikrųjų 1939 m. pabaigoje Lietuvoje, su Vilnium, bet be Klaipėdos, gyventojų buvo skaičiuojama 2,925,000. O dabartinėse ribose yra ir Klaipėdos kraštas, ir Švenčionių, Dieveniškio, Druskininkų priedai, priskirti 1940 metų pabaigoje. Priskaičius ir tas vietas, dabartinėse ribose 1939 metais buvo gyventojų apie 3,125,000. Tai-

gi tikrasis gyventojų sumažėjimas per 20 metų apie 412,000. Be to, Lietuvoje yra daug "imigrantų" iš Rusijos. Jų skaičius tuo tarpu neaiškus (paaiškės, kai bus paskelbtas gyventojų susiskirstymas tautybėmis), bet spėjama, kad jų atėjūnų yra apie 400,000. Tokiu būdu, originaliųjų krašto gyventojų sumažėjimas gali būti skaičiuojamas apie 800,000.

Lietuvoje normaliai natūralinis gyventojų prieauglis būdavo apie 1% kasmet. Per 20 metų prieauglis turėtų būti apie 22%. Nuo 3,125,000 prieauglis būtų apie 688,000. Tad, normaliomis sąlygomis, dabartinėje

sovietų nustatytoje Lietuvos ribose gyventojų turėtų būti maždaug 3,813,000, tai yra, 1,100,000 daugiau, negu dabar yra, įskaitant ir apie 400,000 atėjūnų-kolonistų....

Iš dabar gaunamų duomenų, senieji gyventojai Lietuvoje, kurie pasiliko, beveik nepakeitė savo gyvenamųjų vietų iš kaimų į miestus ar atvirkščiai. Tačiau miestų-kaimų gyventojų santykis pasikeitęs nepaprastai. Jei pirma miestuose buvo apie 23% gyventojų, tai dabar miestuose jau 39%. Būtent: pirma dabartinėje teritorijoje kaimuose buvo apie 2,400,000 ir miestuose apie 725,000 (įskaitant ir Vilnių ir Klaipėdą), tai dabar kaimuose esą tik 1,688,000 (sumažėjimas apie 732,000), o miestuose 1,045,000 (padidėjimas 370,000). Kadangi okupacijų ir karo pasėkoje miestuose, ypač didžiuosiuose, tik maža dalis senųjų gyventojų teliko, iš to galima spręsti, kiek "naujoji imigracija" yra turėjusi įtakos tokiam miestų gyventojų skaičiaus išsiputimui.

Vilnius, matyt, turi daugiausia nuostolių senųjų gyventojų kategorijoje, nes, nors atėjūnų čia didžiausias skaičius, bendro gyventojų skaičiaus prieauglis palyginti nedidelis, tik apie 11.5%. Buvo 209,000, o dabar 235,000 (+ 24,000). Kauno reliatyvus paaugimas žymiai smarkesnis 40%. Buvo 152,00, o dabar 214,000 (+ 62,000). Žinoma, ir Kauno ir Vilniaus ribos yra prapleštos. Į Kauną įjungti ne tik aplinkiniai kaimeliai, bet ir Petrašiūnai, o į Vilnių neseniai įjungta Naujoji Vilnia.

SKELBIA V. RASTENIO BYLOS ISTRAUKAS

Gegužės 10 d. Tiesa pradėjo spausdinti ištraukas iš Vinco Rastenio "tarybinams organams rusų kalba parašyto rašto", kuris buvęs parašytas 1940 metų lapkričio 12-28 dienomis. Tai esąs įrodymas, kaip tautininkų valdžia siekusi įvesti Lietuvoje "pasitūrinčios valstietijos ir Lietuvos nacionalinės inteligentijos smulkiosios bei vidutinės

6,000 žiūrovų žavėjosi lietuvių tautiniais šokiais

Gegužės 9 d. Michigano Valstybės Universitete, E. Lansinge, G. Gobienės, vadovaujama Detroito tautinių šokių grupė, kurią daugumoje sudaro studentai arba jau baigę, atstovavo Lietuvai Tarptautiniame Festivalyje. Tai buvo pasirodymas ne vien tik amerikinei publikai, bet ir 69 tautų atstovams, kurių bendras skaičius sudarė apie 400 asmenų. Vien tik dėl to reikia skaityti dideliu laimėjimu: vienu kartu tokį šokių svetimšalių supažindinant su Lietuva, parodant tautinius rūbus ir gražų šokį. O tie šokiai tikrai buvo gražūs, taip pašokti galėjo tik prityrusių šokėjų grupė. Ir iš tikrųjų, šokėjų daugumą sudarė jau daug metų atgal matyt veidai Detroito ir kitur. Iš man žinomų paminėtini: Šeputaitė, Pajaujytė, Mikaitė, Iljasevičius ir Orentas. Kitų atspirašau, pavardžių neprisimenu. Bet jie visi buvo labai geri ir sudarė tikrai gražų ir darnų vienetą. Didžiulėje Universiteto Auditorijoje, kuri vienu kartu gali talpinti apie 5000 žiūrovų, ir puikiai išpuoštoje scenoje, esant geram apšvietimui, mūsų šokėjos ir šokėjai atrodė kaip pasakojė.

26 tautų grupės, tame skaičiuje ir lietuviai, atliko programą: šoko savo šo-

kius, dainavo ir grojo. Tarp JAV, Korėjos, Kubos, Panamos, Vokietijos, Jamajos, Arabų Valstybių, Peru, Haiti, Pakistano, Meksikos, Indijos, Ispanijos, Brazilijos, Columbijos, Ukrainos, Kinijos, Philipinų, Vakarų Indijos ir Afrikos Valstybių, lietuviai buvo pranašiausi ir skaičiumi ir rūbais ir programos išpildymu. Per abu pasirodymus 6000 žiūrovų kelė didžiausias ovacijas mūsų šokėjams. Vakariniame programme, šokant "Malūną", ir šokiui įpusėjus, buvo tiek plojama, kad net kilo baimė, ar šokėjai nepames taktų.

Prieš abu pasirodymus studentas A. Iljasevičius labai vykusiai pristatė Lietuvą ir dabartinę jos tragediją, apibūdino šokius ir baigė šiais žodžiais: "Ir mes, tos mažos žemdirbių tautos sūnūs ir dukros, išblaškyti po visą pasaulį, savo šokiui norime jums parodyti mūsų tėvynę Lietuvą"... O programos vedėjas, po paskutinio šokio "Malūno", kuris susilaukė daugiausiai ovacijų, maždaug taip pasakė: "Iš to, kaip mums lietuviai parodė savo šokių, galiu užtikrinti, kad Lietuva ir jos kultūra niekada nebus..." Po tų jo žodžių, vėl kelių tūkstančių žiūrovų ovacijų.

(Nukelta į 8 psl.)

Tėvynėje, kaip ir seniau, pavasariui atėjus, mergaitės rūpinasi baltosiomis drobėmis...

Ženevoje 1,500 korespondentų

Derybininkų nuotaikos nesiderina su gamtos gražumu ir jauskumu

Ženeva, kuri ir šiaip yra internacionalinis miestas, vėl išgyvena savo didžiausias dienas: nuo gegužės 11 d. čia posėdžiauja keturių didžiųjų valstybių užsienio reikalų ministrai. Šalia kelių šimtų oficialinių delegatų su pagalbiniu personalu, į Lemano paežerį subruzdėjo pusantro tūkstančio žurnalistų, fotografų, radijo ir televizijos bendradarbių. Be to, delegatų apsargai iš kitų šveicarijos vietovių atsiųsta kelios dešimtys viešų ir slaptų policininkų ir visos kariuomenės batalionas.

Visa tai suteikia Ženevos miestui savotišką, pasakytai, — egzotinę išvaizdą. Ženeva ir šiaip turi iš visų šveicarijos kantonų daugiausia automobilių (ji motorų atžvilgiu yra pasiekusi, o gal ir pralenkusi amerikinių "tirštumą"), o dabar, vykstant konferencijai, čia pastebimas toks nepaprastas judėjimas, jog su pasilgimu atsimeni "senus, gerus laikus", kai galima buvo paežerio alėjose gėrėtis nuostabiais, miestą supančiais vaizdais su jų kažkaip raminančiai veikiančiomis spalvomis, kurios neturi kontrastų ir primena kiniečių bei japonų paveikslus: viena horizonto linija švelniai įsileja į kitą, be akį rėžiančių priešingumų. Šiandien paežeryje sunku susikalbėti su kaimynu, nes zu-

Laiškas iš Ženevos

jantieji automobiliai kelia pragarišką triukšmą.

Kai rašau šį laišką, pati konferencija tik teprasidėjo. Jau iš pirmų valandų joje išsiviešpatavo toli gražu ne toji idilija, kuri supa Ženevos miestą. Kaip ir galima buvo laukti, Gromyko paėmė tą patį agresyvinį toną, dėl kurio niekai. nuėjo 1955 m. rudenį buvusi užsienio reikalų ministerių konferencija. Tuomet sovietų delegacijai vadovavo Molotovas, kuris dabar turi pakankamai laiko Mongolijos tyruose apmąstyti visus savo gėdingus darbus. Bet jo mokynys Gromyko irgi sugeba paversti niekais visus vakariečių gerus užsimojimus.

Demokratių valstybių delegatų tarpe šį kartą trūksta Dulles, kuris gerai

perprato Maskvos kėslus ir gebėjo į juos tinkamai atsakyti. Kaip pasirodys naujieji vyrai, atstovaujį laisvajam pasauliui, šiandien dar sunku pasakyti.

Viena jau dabar aišku, kad Vakarai nepajėgė pasireikšti dinamiškai sėmėsi idėjomis ir todėl priversti gintis. Jau ir pati Ženevos konferencija susirinko pagal Chruščiovo valią: šis pagrasino išguiti vakariečius iš Berlyno, o po to nieko kito nebesugalvota, kaip sutikti su Maskvos įkyriais reikalaujamąja "viršūnių" konferencija. Dabartinė Ženevos konferencija tėra įvadas į "didžiųjų" konferenciją. Apie preliminarines sąlygas šį kartą jau kaip ir nebekalbama. Chruščiovas savo tikslą, greičiausia, pasiekis: prezidentas Eisenhoweris gaus vykti į pasimatymą su 200 milijonų vergų valstybės "bosu"... V.

LIETUVIŲ PARAPIJŲ NUTAUTINIMO POLITIKA?

Los Angeles lietuviai labai sujaudinti Kurijos patvarkymu lietuvišką katalikų parapiją paversti teritorine parapija.

Lietuvių organizacijos išrinko atstovus, kurie turėjo vykti pas kardinolą ir prašyti, kad šv. Kazimiero parapija, kaip ligi šiol, būtų palikta tik lietuviška. Gegužės mėn. 9 d. kardinolas priėmė tik 4 atstovus. Priėmimas buvęs labai šaltas ir nedavė jokių džiuginančių vilčių.

Los Angeles lietuviškoji parapija buvo sukurta vėlionio kun. Macijausko iniciatyva ir dabartinio klebono triūsų bei visų lietuvių parama. Jei ta lietuviškoji parapija bus nulietuvinta, lietuviams bus padaryta labai didelė skriauda.

Labai reikalinga, kad delegatai, buvę pas kardinolą, duotų patikslėjimo prane-

šimą. Iš to paaiškėtų, kokios reikia imtis tolimesnės iniciatyvos.

Red. pastaba. Mus pasiekia žinios, kad ir kitose vietose jau atsiranda panašių bėdų. Minima ir East Chicago, Ind. lietuviškoji parapija.

Jei tos žinios pasitvirtintų, tai ar nebus tas reikalingas iš aukščiau suplanuotas ir taip nepalankiai tautybėms tvarkomas. Ar negalėtų šiuo reikalu platesnį paaiškinimą duoti mūsų aukštieji dvasiškiai?

• Kijeve sušaudyti penki ukrainiečiai nacionalistai, apkaltinti kontrrevoliucine veikla ir konspiracija prieš sovietinį režimą.

• Daily Telegraph skelbia, kad sovietų kariuomenės daliniai įsikūrė Afganistane, Herate.

Aleksandro Blažio skulptūra prie Clevelando Meno Muziejaus.

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit). 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone:

HEnderson 1-6344.

Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief:

Balys Gaidžiūnas.

Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Džos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas:

HEnderson 1-6344.

Išėina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Isteigtas 1915 metais. Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Per mėnesį 158 nuotraukos!

Tiek nuotraukų, lietuvių gyvenimą vaizduojančių, per vieną mėnesį dabar atspaudžia Dirva. Ir jūs neraset niekur kito tokio lietuviško laikraščio, net ir pačioje Lietuvoje einančio, kur būtų tiek lietuviškų nuotraukų. Ir ne iš vienos kurios lietuvių kolonijos, bet iš viso pasaulio: iš pačios Lietuvos, tolimos N. Zelandijos, Australijos, Pietų Amerikos, Vokietijos ir kitų kraštų. Ir tų nuotraukų, dar įvairesnių ir įdomesnių, artimiausiu laiku dar daugiau susilauksit. Jos, papildydamos skaitytinę medžiagą, labai vaizdžiai kalba apie lietuvių gyvenimą.

Dabartinė Dirva per metus jums duos virš 1800 lietuviškojo gyvenimo vaizdų. Tai bus turtingas lietuviškojo gyvenimo vaizdų albumas, kurio jums iki šiol niekas nedavė ir negali duoti. Tik mums, sėkmingai pravedus organizuotus vajus ir įsigijus modernias spaudos mašinas, pasisekė ne tik toli kitus lietuviškus laikraščius pralenkti, bet taip pat pasiruošti ir geram jų perdavimui. Redakcijoje gaunami laišukai tai liudija, o klausimai, ar mes negalim ir kitiems laikraščiams patalkinti, turi tik vieną atsakymą: galim, ypač tiems, kurie išeina retokai. Mes esam pajėgūs spausdinti gerai iliustruotus žurnalus. Mūsų atlikti keli darbai, spausdinant kitataučiams ir saviesiems įvairias, sudėtingas programas, susilaukė labai aukšto įvertinimo. Yrač, kada toks darbas atliekamas dar geresniam, negu dabartinis Dirvos popierius.

Greta gausių lietuviškojo gyvenimo nuotraukų, Dirvoje jūs dabar turite ir daug įvairesnį skaitytinio medžiagos turinį. Pranešimai iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo žymiai pagausėjo. Svarbesnės žinios iš Tėvynės taip pat greit perduodamos. Duodama visų svarbesniųjų pasaulinių įvykių apžvalgos. Kiekvienam numerįje jūs randate paskutiniojo pasaulinio karo nuotykių, randate lengvesnės pasiskaitymo medžiagos laikraščio atkarpoje.

Redakcija mezga visą eilę naujų ryšių su gausiais jos bičiuliais įvairiuose pasaulio kampuose. Ir ji tiki, kad j Dirvos puslapius tie ryšiai atves visą eilę naujų bendradarbių, atnešančių naujų žinių ir naujos, patrauklios, šviežios medžiagos.

Reikia pripažinti, kad tiems užsimojimams mums

nemažai talkina naujų skaitytojų organizavimas. Su šiais dienomis skelbiamais, mes jau turime 336. Aišku, tai nedaug, bet prie gerų ir nuosirdžių mūsų talkininkų pastangų, mūsų užsimotas 500 naujų skaitytojų tikslas bus pasiektas. Ir ko greičiau to tikslo pasieksime, tuo bus daugiau padaryta laikraštį gerinant ir skaitytojams patarnaujant.

Jau esame čia minėję, kad iš daugelio vietų esame susilaukę labai rūpestingos ir greitos tarnos. Bet dar yra ir nemaža vietovių, iš kur tarnos dar nesulaukėme, o sulaukti tikrai galėtume. Ir jos laukiame!

B. G.

Neo - Lithuania studijų dienos

LST Korp! Neo-Lithuania Informacinio Leidinio redakcijos kolektyvas, susitaręs su Dirvos Korp! Neo-Lithuania skyriaus redakciniu kolektyvu, organizuoja LST Korp! Neo-Lithuania Studijų Dienas, kurios įvyks šių metų gegužės 30, 31 d.d. Detroito, Sheridon-Cadillac viešbutyje.

Šeštadienį, gegužės 30 d., studijų dienų dalyviai kviečiami būti svečiais AL Tautinės Sąjungos Seimo atida-

Rašyt. Pov. Gaučys (kairėje) ir muz. Nakas (dešinėje) tariai, kokią suitą sukūrus, kad Pasaulio Lietuvių Bendruomenė pajudintų klumpes...

B. Beržinio nuotrauka.

J. Bačiūnas amerikiečių spaudoje

"RESORT MANAGEMENT", žinomas amerikiečių magazinas, skiriamas vasarviečių vedėjams ir tos rūšies bizniui, nuo balandžio mėnesio pakvietė Vilties bendrovės pirmininką ir Dirvos bendradarbį J. J. Bachuną į savo nuolatinių bendradarbių, vad. "kolumnistų" tarpą. Šiame nume-

ryje jau išspausdinta jo pirmoji skiltis apie vasarviečių garsinimą ir moterų rolę, pasirenkant atostogoms vieną ar kitą vasaravimo vietą. Redakcija savo vedamajame straipsnyje iškelia Bachuną, kaip vieną iš gerai žinomų visoje šalyje vasarviečių vedėjų ir rekomenduoja skaitytojams atidžiai sekti jo pasisakymus, paremtus ilgu ir sėkmingu biznio patyrimu.

Nemažiau būdingas ir pats Bachuno skilties pavadinimas. Redakcija savo pastaboje rašo: "Po ilgų svarstymų, kaip šią naują įvedamą skiltį pavadinti, redakcija nusprendė duoti jai vardą "Bachunas". Toks sprendimas atėjo visiems įsitikinęs, kad Juozas Bachunas yra kone visiems žinomas vasarviečių versle.

Pavardė Bachunas, kaip mes jaučiame, yra pati save paaiškinanti". Džiaugdamiesi tokiu plačiu pripažinimu, linkime mūsų bendradarbiui sėkmingai reikštis savo pirmosios specialybės spaudoje, tikėdamiesi, kad tai nesumažins ir jo įsigytos antrosios specialybės — sakyti mūsų spaudoje lietuviškos visuomenės reikais.

7:30 val. v. koncertas ir susipažinimo vakarienė S. Cadillac viešbučio salėje. Sekmadienį, gegužės 31 d., po pamaldų, nuo 10 val. — 1:30 val. paskaitos ir diskusijos ideologiniais ir organizaciniais klausimais.

Studijų dienų dalyviams tame pačiame viešbutyje bus parūpintos ir nakvynės. Už jas dalyviai turės mokėti 3.50 dol.

Tikimasi, kad į šias Korp! Neo-Lithuania studijų dienas atvyks daug dalyvių iš Toronto, Clevelando, Chicago ir kitų vietovių.

Smulkesnė programa, registracijos vieta ir kitos reikalingos informacijos bus praneštos per Korp! Neo-Lithuania valdybas ir spaudą.

LST Korp! Neo-Lithuania Informacinio Leidinio ir Korp! Neo-Lithuania Dirvos skyriaus redakcijų kolektyvas.

Iš prof. Igno Končiaus dailės darbų.

BOSTON

• Justas Vaičaitis deleguotas į Tautinės Sąjungos seimą. Manoma, kad iš Bostono į seimą vyks ir daugiau asmenų. Norintieji vyksti informuojasi pas skyriaus pirmininką.

Skyriaus susirinkime buvo apsvaistytas Dirvos planavimo reikalai ir išsiaiškinta, kiek skyriaus nariai sudaro naujų prenumeratorių. Aptarta ir tolimesnė akcija. Buvo surinkta atitinkama suma pinigų seimui paremti.

• J. Kasmauskas išvyko pas savo dukterį į Oklahomą. Ten numato pabūti ilgesnį laiką.

• Bostono skautų tėvų komitetas numato Rožėno vasarvietėje surengti gegužinę.

• Inž. B. Galinis rengia planus ir aiškina galimybes Tautinės S-gos namų apatinės salės praplėtimo reikalą.

• Inžinierių ir architektų Bostono skyriaus mėnesinis susirinkimas įvyko inž. Jono Mikalausko bute.

• Lietuvių Bendruomenės Bostono apylinkė turėjo savo metinį susirinkimą gegužės 2 d. ir išrinko naują valdybą.

• Neo-lithuanų juniorų sueiga įvyko tėvūnui Dr. V. Čepo bute.

• John Power, demokratų kandidatas į Bostono burmistrus, atsilankė į Tautinės S-gos namuose vykusį Liet. B-nės susirinkimą ir pasakė kalbą. Tautinės Sąjungos valdybos vardu jį pasitiko inž. Dačys ir E. Cibas.

• Kun. Trinka, naujai įšventintas į kunigus, laikė pirmąsias mišias Liet. Šv. Petro parapijos bažnyčioje gegužės 10 d.

• Ateitininkai surengė motinos dienos minėjimą Liet. Piliečių Dr-jos salėje.

• Rugšėjo 8 d. minėjimą rengs Bostono šaulių būrys.

• Dail. Rūkstėdės paveikslų paroda numatoma atidaryti ateinančią rudenį Tautinės Sąjungos namuose.

• Šiaurės Amerikos lietuvių vyrų krepšinio rinktinė į Pietų Ameriką numato išvykti liepos 7 ar 8 dieną. Ji lankysis Kolumbijoje, Argentinoje, Urugvajuje, Brazilijoje ir Venesueloje. Komanda oficialiai bus vadinama: American Lithuanians.

Reikalus, susijusius su išvyka, tvarko Valdas Adamkavičius ir Petras Petrutis. Rinktinės paruošimu rūpinasi ir jai vadovaus Vytautas Grybauskas.

NAUJAS PATARNAVIMAS JUMS

Kadangi daugelis žmonių užmiršta atnaujinti savo leidimus automobiliams vairuoti, o, laiku neatnaujinus leidimą, gali prireikti iš naujo laikyti egzaminus, todėl mūsų draudimo agentūra maloniai patarnaus jums, mėnesį prieš leidimui pasibaigiant primindama jums, kad laikas atnaujinti leidimą.

Visa kas reikalinga: užpildykite žemiau pridėdamą kuponą ir pasiųskite:

PAULINA MOZURAITIS-BENNET Insurance Agent 13706 Benwood Ave. Cleveland 5, Ohio

Kuponas: Pavardė

Adresas

Telefonas

Kada baigiasi leidimas

KALBOS IR DARBAI VIENYBĖS SIEKIANT

Dažni mūsų organizacijų didesni susirinkimai pasiūlygia nutarimais, raginančiais lietuvių, o ypačingai mūsų veiksmus, siekti vienybės. Ir tokių nutarimų jūs beveik kiekvieną savaitę galite pasiskaityti kuriam nors lietuviškajam laikraštyje.

Skaitau tokius nutarimus su didžiausiu dėmesiu ir vis laukiau, kada pasirodys kokie nors ženkli, kad tos vienybės mūsų tarpe daugiau atsirado. Nežinau, gal aš pasidariau nepastabus, bet tokių naujų vienybės prosvaidžių kaip ir nemačiau. Net priešingai, kai kur matau dar didesnę įplaukus susikibimą.

Man atrodo, kad tos kalbos ir tie nutarimai, skatinantieji didesnę vienybę, bet labai dažnai ir prie vienybės ardyom prisideda. Ar negeriau būtų, kad tokių nutarimų būtų kelis kartus mažiau, bet praktiškame gyvenime nors du kartus daugiau tokio elgesio organizacijų ir pavienių asmenų atžvilgiu, kurie ne žodžiais ir rašiniiais vienybę skelbtų, bet praktiškais darbais ją organizuotų ir tvirtintų.

St. Bogušas, Gervinn

REIKIA KITŲ LAIKRAŠČIŲ SPAUDOS APŽVALGOS

Dirvoje kartais pasirodo, o žiūrėk ir vėl prapuola, kitų lietuviškųjų laikraščių apžvalga. Reikėtų, kad toks skyrius būtų pastovus. Jis labai daug patarnautų Dirvos skaitytojams, kurie ne visus lietuviškus laikraščius gali perskaityti. Ir tokių skyrių pastoviai išlaikydami, jūs dar daugiau patarnautumėt Dirvos skaitytojams.

Kz. Ašoklis, Chicago

Dirvos bendradarbis T. Šidiškis, iš Vokietijos, rašo: "Siunčiamą puikią Dirvą visi čia gauname greit ir tvarkingai. Ji čia nukonkuravo visus kitus laikraščius ir daugumos mielai laukiama, o sulaukus — graibstoma pasiskaityti bei pasidžiaugti puikiais nuotraukomis".

Joana Drukteinienė, iš Omahos, rašo:

"Jūsų redaguojama Dirva su nuotraukom iš lietuviškojo gyvenimo pasidarė dar įdomesnė, patrauklesnė. Taigi stiprybės ir sėkmės".

KUR VASAROTI?

Pasiteiraukite pas vasarojusius Dr. Valerijos Norvaišienės Nidoje, Cape Cod.

Ką iš jų išgirsite — tai nebus pasaka, tai bus tik nepilnas vasaravimo Nidoje atspindys.

Sausi pušynai, atviras Atlantantas, šiltas Golfo srovės vanduo, geriausias paplūdimys, modernūs kambariai, puikus įvairus ir gausus maistas — tai tik dalis tų malonių apytovų, kurios sudaro tikro poilsio ir geros nuotaikos sąlygas Nidoje.

Vasarvietė veikia nuo gegužės 1 d. iki rugšėjo 30 d. Nepavėluokite užsisakyti kambarius šiuo adresu:

Valerija Norvaišienė, P. O. Box 367, West Hyannisport, Cape Cod, Mass. Telefonai: Hyannis Spring 5-3987. Bostonas Avenue 8-8079.

AROGANCIJOS ČIUKURAS

"Naujųjų ateivių arogancija, kurstoma jų begalinio išdidumo, jau siekia beprotystės čiukuro. Jie turi paniekinę ir po kojų pamyne negausią senesniųjų imigrantų inteligenciją. Štai paskutinis biaurus apsirėikimas".

Tokiais kukliais žodžiais prasideda vienas straipsnis Vienybėje, gegužės 8 d., parašytas vyresnės kartos rašytojo Kleofa Jurgelio, mūsų literatūroje žinomo Kalėdų Kaukės vardu.

To trankaus pareiškimo priežastis štai kokia: "Tūlas L. Mingėla, niekad savo gyvenime nematęs kun. A. Miluko, pasiryžo parašyti ir jau turįs parašęs kun. A. Miluko "monografiją". Niekas nežino kokių niekų jis toj monografijoje bus prirašęs".

Kl. Jurgelionis apie Mingėlos darbą sprendžia iš jo straipsnių apie kun. Miluką Lietuvių Dienose ir Vienybėje, ir sprendžia štai kaip: "...ta kun. A. Miluko monografija bus kvailiausias rinkinys fantastiškų tiesos iškreipimų, perdėjimų vienon ar kiton pusėn, prieštaraujančių statistikų ir melų, — melų pūrais. Už to 'dypukiško' šiuokšlyno ir nedorovės, tikrojo kun. Antano Miluko nebus matyti".

Mingėlos didžiausias nusikaltimas, anot Kl. Jurgelionio, yra tas, kad jis drįsta rašyti apie kun. Miluką, jo nematęs, nepažinojęs, nebuvęs jo artimu draugu bent keletą metų.

Tik vieną dalyką tai nelengva suprasti. Kodėl už Mingėlos nusikaltimą, kurio jis, berods dar nepadarė, o tik kesinasi,

kalti visi naujesnieji ateiviai?

Teisybė, tokių arogantų, kaip Mingėla, yra ir daugiau. Štai, toks A. Merkelis sakosi rašas monografiją apie V. Kudirką, kurio irgi nei matė, nei pažino. Arba, Z. Ivinskis, S. Sužiedėlis rašė apie šv. Kazimierą. V. Sruogienė parašė ištisą Lietuvos istoriją ir minėjo daugybę nepažįstamų žmonių... Koks arogantiškumas! Laimė, kad ir tikrų amerikiečių tarpe dar pasitaiko tokių arogantų, kurie dabar rašo knygas apie Lincolną, apie Washingtoną ir kitus žmones, su kuriais jie nei draugavo, nei kurių matė... Vis drąsiau — net ir arogantai is būti! — kai kompanija didesnė...

Bet Kl. Jurgelionis vis dėlto bene į patį aukščiausį čiukurą bus įkopęs. Kai kiti arogantai drįsta rašyti apie buvusius dalykus, kurių jie nematė, tai jis jau parašė, kokia Mingėlos knyga bus — irgi jos nematęs ir pats pripažindamas, kad dar "niekas nežino... kokių niekų... bus prirašęs".

Galgi Mingėla ir tikrai prastai parašys — kas jį žino: jei išleis, tai pamatysim. Bet nejaugi Mingėla ir kiti tie godūs arogantai — naujieji ateiviai neleido Kl. Jurgelioniui pačiam parašyti monografiją apie kun. Miluką, jeigu jis tiek daug apie jį žino?

Žinoma, jeigu apie tokią Kl. J. monografiją irgi iš anksto spjūstumėm pagal tai, kas jo jau dabar parapsyta Vienybėje, tai galėtu-

mėm pamanyti, jog tai būtų monografija ne apie kun. Miluką, o apie monografijos autorių... Nes straipsnyje, pavadintame Kunigą A. Miluką atsiminus", šalia neapvykantos vėlesniems ateiviams, skaitome tik apie tai, kaip "Mudu susitaikėm — mokėjome (už pietus) per pusę, kaip aš tai buvau sumanęs... Kada aš atsilankydavau pas jį... m u d u su Miluku gaudavom po bliūdą rūgusio pieno... Tai aš pats mačiau... Tada aš pasakiau... Sėdau ir viena nakčia parašiau kun. Miluko knygos recenziją su poetišku įvadu... Ir citavau rusiškai Puškiną... Savo straipsniui... ir recenzijai skyriau visą Tėvynės puslapį... laikraščiai citavo mano straipsnio žodžius... aš džiaugiausi, kad mano plunksna turėjo tiek įtakos... Kun. Milukas neturėjo žodžių man atsidėkoti... "Daug vėliau... tarė išmesti mane — neteisėtai — iš Tėvynės redaktoriaus vietos, ... kun. A. Milukas tuoju atvyko... ir... reikalavo žodžio mano reikale"... Ir taip toliau.

Rašinio pabaigoj Kl. Jurgelionis aiškinasi: "Kai žmogus nori būti ir privalo būti pats savimi, jis turi už tai nukentėti. Aš tebekenčiu tą kančią". Atrodytų, jog Kl. Jurgelionis tebekenčia kančią dėl jo neteisėto išmetimo iš Tėvynės redaktoriaus vietos. Bet juk tai buvo dar tada, kai tų arogantų ir begalinių gobšų dypukų čia nebuvo — kodėl tad specialiai prieš juos visus tokia nesuvaldoma neapykanta yra apėmusi tą rašytoją, kuriam nauji ateiviai, rodos, neturėjo nei intencijos nei progos saulę užstoti?

Atrodo, lyg jam širdį gelia, kodėl dabar atvykusieji nebelenda į anglių kasyklas ir šerifų samdiniai nebešau do jų iš užpakalio, kaip kun. Miluko aprašytose Hazleto no skerdynėse...

Nežinia, kodėl iš kai kurių lietuvių — atsiskyrėlių tarpo atsiranda vienas kitas, šiaip jau, rodos, ir susipratus lietuvis, patriotas, kuris tačiau — visiškai nei nesidairydamas į kitų tautybių naujus ateivius, — verda neapykanta ir pavydu tik savo tautiečiams. Kl. Jurgelionio neapykantos vulkano išsiveržimas yra dėmesio ir susirūpinimo reikalingas psichologinis reiškinys.

— VI. —

V. Ignas

Atsisveikinimas

LONG BEACH, Cal.

LIETUVAITĖ LAIMI. — LIETUVIŲ KLUBO SUSIRINKIMAS

Neseniai iš Clevelando persikėliau į Long Beach miestą Kalifornijoje. Ir pirmą kartą dalyvavau Long Beach lietuvių klubo susirinkime. Susirinkimas įvyko gegužės 3 d. p. Lukas namuose.

Dalyvaujant susirinkime iš p. Krancienės sužinojome, kad jos sūnaus dukra Karen Krancus dalyvauja 1959 m. Miss Welcome to Long Beach rinkimuose. Visi linkėjome, kad lietuaitė laimėtų. Ir neilgai trukus telefonas pranešė, kad rinkimai pasibaigę ir lietuaitė Krancus laimėjo pirmą vietą. Netrukus atvyko į susirinkimą ir pats p. Krancus, kuris yra to klubo narys. Žinoma, mums visiems buvo

nemažai džiaugsmo.

Po susirinkimo maloni šeimininkė p. Lukas visus dalyvius pavaišino skaniais valgiais ir kava. Čia turėjome progos dar pasikalbėti įvairiais reikalais.

Atvykęs į Long Beach maniau, kad čia lietuvių beveik nėra. Pasirodo, kad apsirikau. Lietuvių yra, ir nemažai, gražiai įsikūrusių pajūrio kurortiniame mieste. Senai čia veikia ir Lietuvių klubas turįs tokį vardą: Lithuanian Long Beach Club California. Ant to klubo nario kortelės yra ir Lietuvos Valstybės Vytis. Gavęs nario kortelę, ilgai žiūrėjau ir džiaugiausi, kad lietuvių čia susiburia draugai, kad didžiojo savo valstybiniais ženklais ir sielojasi savo tautos reikalais.

D. Mekišius

Rašytojas A. Merkelis

OSTERVILLE MANOR, INC.

Vasarvietė, kurioje Jūs praleisite atostogas, būsite patenkinti.

Mūsų šūkis — vasarotojui duoti pilną poilsį. Ši vasarvietė naujai atremontuota, turi 60 kambarių su visais poilsiui reikalingais įrengimais. Dėl smulkesnių informacijų ir kambarių užsakymo kreiptis šiuo adresu:

Osterville Manor, Inc., Osterville, Mass.,
telef. GArden 8-6991.

SU AMŽINĄJA UGNIMI

A. MERKELIS

(Ištrauka iš Vydūno monografijos)

Tavęspį lėkt norėčiau, saulužėlė!
Dukrytė tu galingo Amžių Dievo!
Žeri tu, kaip ugnis! Ir man širdy
sužadini pasiilgimo liepsną!
Norėtų dingt ji Amžinoj Ugnij,
iš kur ir tu, ir aš, ir vislab stoja!

Vydūnas

Kai Didžiojoje Lietuvoj, "Aušros" ir "Varpo" idėjų atgaivintoj, skleidėsi pirmieji tautinės kultūros žiedai, Mažojoj Lietuvoj, lietuvių kultūrinio renesanso pradininkė, tautinė gyvybė, galingų vokiečių bangų skalaujama, geso ir nebeįstengė aktyviai joms priešintis. Be daugelio kitų vokiečių priežasčių, daug lėmė ir medžiaginė gerovė, kuri Mažojoj Lietuvoj buvo regimai didesnė, negu Didžiojoje, ir lenktynės dėl jos su vokiečiais, jų kalba ir kultūra lietuviams daug padėjo. Tat eiliniam lietuviui, daugiausia besirūpinančiam savo medžiagine gerove, atrodė, kad vokiečių valdžia bei jos tvarka esančios geros, o jei jos geros, tai kuriems galams prieš jas kovoti, siekti kažko neaiškaus ir savo egzistenciją statyti pavojūn.

Didžiosios Lietuvos lietuviai už negausius rusų kolonistus, rusiškos kaimo kultūros Lietuvoje reprezentantus, visais atžvilgiais buvo pranašesni. Daugumas rusų kolonistų, lietuvių vadinamų burliokais, buvo savotiški išsigimėliai: tinginiai, girtuokliai, arkliavagiai, nesantaikūs savo šeimuose, lupdami savo žmonas, koja primynę. Rusų kolonistų kaimeliai skurdūs, panašūs į atgrasią pūstynę. Mokslų siekianti jaunuomonė, rusėdama, galėjo tikėtis

medžiaginės gerovės, negu išlikdama ištikima ir veikli savo tautai, tačiau ir ji pamažu terusėjo, nes iš rusėjančių ir valdžios pakopose aukštesnių vietų siekiančių buvo reikalaujama ir supravoslavėti, o lietuviui sunku savo tikėjimo išsidėdėti.

Medžiaginės gerovės kilimas tautai, be abejo, svarbus, ir juo mūsų tautinio atgijimo metu ir vėliau daug rūpinamasi, nes teisingai suprasta ir naudojama medžiaginė gerovė ir paskiriems žmonėms ir visai tautai teikia daugiau savarankiškumo ir padeda kurti aukštesnę kultūrą. Tačiau mūsų tautinio atgijimo pagrindą sudarė ne medžiaginės, bet dvasios vertybės, ir dėl jų buvo kovojama.

Rusų vyriausybė, uždrausdama lietuvių spaudą, siekė greičiau lietuvių surusinti, tačiau iš šio savo neapgalvoto žygio susilaukė priešingų vaisių: sužadino didesnį lietuvių kultūrinį veiklumą ir rezistencinį sąjūdį. Po keturiasdešimt metų nesėkmingo spaudos draudimo, 1904 m. pavasarį ją grąžinus, lietuvių tautinis veikimas galingai išsiveržė, lyg pavasarį upė, sulaužius savo ledo varžtus. Lietuvių kultūriniai, visuomeniniai ir politiniai užsimojimai, išsikrovotos spaudos laisvės skatinami, buvo platus ir daug didesnis už pačių lietuvių jėgas. Lietuvių visokeriopo veikimo centru tampa Vilnius, kur 1904 m. inž. Petro Vileišio buvo pradėtas leisti pirmasis lietuvių kalba dienraštis "Vilniaus žinios", 1905 m. įvyko Didysis Vilniaus Seimas, išdrįsęs reikalauti Lietuvai autonomijos su seimu Vilniuje, 1906 m. buvo surengta pirmoji lietuvių dailės paroda, 1907 m. įsteigtos Lietuvių Mokslo ir Lietuvių Dailės Draugijos ir daugelis kitokių kultūros ir visuomenės institucijų. 1905 m. lietuvių tautai įžiebė daug šviesių vilčių ir net sukėlė realių pastangų nusikratyti rusų jungo. Tos pastangos žiaurios rusų reakcijos laikinai buvo užslopintos, bet viltys tolydžio šviesėjo.

Vydūnas buvo jautrus Didžiosios Lietuvos kultūriniam kilimui ir į jį jungęs savo brandžią kūrybą ir lietuvių tautai naujas teosofinius mąstymais, kurie lietuvių

jaunuomenei dvelkė gilia sektina išmintimi. Nuo Didžiosios Lietuvos kultūrinių reikalų Vydūnas niekad nebuvo nutolęs, ir jo pažintys su žymiaisiais Didžiosios Lietuvos veikėjais siekia devynioliktojo amžiaus pabaigą. Esant Tilžei didesniu lietuviškos kultūros centru, joje gana dažnai lankydavosi Didžiosios Lietuvos veikėjai. Daugumas jų tuoju susipažindavo ir su Vydūnu. 1896 m. Dr. Jonas Basanavičius iš Bulgarijos buvo atvykęs į Tilžę aplankyti didžiojo lietuvių tautos bičiulio Dr. Jurgio Sauerveino. Dr. J. Sauerveinas jau nuo 1878 m. bendradarbiavo Martyno Šerniaus Klaipėdoje leidžiamoje "Lietuviškoje Ceitungoje", kurioje kai kuriuos savo istorinius straipsnius taip pat buvo spausdinęs ir Dr. Jonas Basanavičius. Su Dr. Jurgiu Sauerveinu Dr. Jonas Basanavičius aplankė Vydūną, ir jie visi trys, o kartais dar ir J. Smalakys, jo dukterys ir Marta Raišukytė pavakariams vaikštinėdavo, šnekučiuodami apie lietuviškus reikalus. 1898 metų vasarą Dr. Jonas Basanavičius Tilžėje vėl aplankė Vydūną. Juodu tapo artimais bičiuliais. Per Dr. Joną Basanavičių Vydūnas pirmiausia suartėjo su Didžiąja Lietuva ir jos tautiniais siekimais ir juo toliau, juo labiau jo ryšiai su visa Lietuva darėsi glaudesni bei stipresni.

Vydūno pažintis su Didžiosios Lietuvos veikėjais gausėjo. Kas tik iš lietuvių kultūrininkų atvykdavo į Tilžę, tuoju susipažindavo ir su Vydūnu. Dr. Kazys Grinius, 1898 m. "Varpo" reikalais lankydamsis Tilžėje, susipažino su Vydūnu. 1903 m. vasarą į Tilžę "Varpo" ir "Ūkininko" redaguoti atvyko Jurgis Šaulys, vėliau nepriklausomaj Lietuvoj plačiai žinomas mūsų diplomatas. Jis per Martą Zauniūtę, buvusio užsienių reikalų ministerio Dovo Zauniaus seserį, susipažino su Vydūnu, lankydavosi jo rengiamose Giedotojų Draugijos šventėse. 1903 m. rudenį Jurgis Šaulys išvyko į Šveicariją tęsti studijų, kurias baigė filosofijos Dr. laipsniu, tačiau jo pažintis su Vydūnu nenutrūko. Kada tik vėliau jis atvykdavo į Mažąją Lietuvą, aplankydavo ir Vydūną. Susirašinėdavo su juo laiškais, ir visą laiką išliko nuoširdžiais bičiuliais.

(Bus daugiau)

Kai kuriais ALT klausimais 3

KAI DAUGUMA SPRENDŽIA -- TU TYLĖKI!...

Vasario 9 d. Naujienų apžvalgoje, kurią rašo pats P. Grigaitis, pasirodė straipsnis "Bereikalingas išsišokimas".

Na, kas gi čia buvo taip išsišokęs ir dar be reikalo? Pasirodė, kad pats ALT vicepirmininkas inž. E. Bartkus.

Naujienų apžvalgininkas čia per dvi skiltis mala apie ALT vicepirmininko paskelbtas DIRVOJE "netiesas". Jis rašo "Paprastai, vykdomojo organo nariai ar tai visuomeninės organizacijos, ar valdžios, ar istaigos, viešai vieni su kitais nesiginčija. Jei iškyla tarp jų nuomonių skirtumų, tai jie išsiaiškina savo tarpe ir padaro vienokį ar kitokį nutarimą. Tuo jų ginčas pasibaigia".

Paprastai taip galėtų būti, bet kai padėtis yra nepaprasta, tai taip nėra. O padėtis pasidaro nepaprasta, kai nuomonių skirtumai yra gilūs, rimti ir pastovūs. Tada jau juos reikia išskelti viešumai. Jeigu vykdomojo organo tarpe nėra draugiškos kompromiso dvasios ir nepajėgiama vieningai susitarti, jeigu organo didžiuluma mėgina mažumai primesti savo nutarimus, tai nebelineka kito būdo, kaip apeliuoti į visuomenę ir pasakyti savo skirtingus nusistatymus.

Skaitytojai patys žino daugybę faktų, kad tai neretai atsitinka ir Amerikos didelėse biznio įmonėse ar organizacijose. Neabejoju, kad dar daugelis atsimena, kaip Montgomery ir Ward bendrovės reikalus vienas vykdomojo organo narių, Wolfsonas, viešai kėlė per visą Ameriką. Arba atsitiškimas, kada New York Central geležinkelio bendrovės vidujinių reikalus p. Young taip pat viešai iškėlė.

Mūsų valstybės gyvenime ne mažiau išeina aikštėn tokių nesutikimų, kada valstybės prezidentui tenka susiginčyti su savo sekretoriais, kurie turi skirtingas nuomones. Ir tie nesutikimai baigiasi arba nuomonių suderinimu, arba jų pasitraukimu iš pareigų. Taip yra buvę demokratų prezidentų Roosevelto ir ypač Trumano laikais.

Antra vertus, tai ir yra tikroji demokratijos dvasia arba tasai demokratiškumas, kurį labai garsiai liaupsina socialistas P. Grigaitis, nuolat kaltindamas tautininkus esant "nedemokratais". Tikra demokratijos dvasia yra tik tokia, kuri visiems pripažįsta laisvę ir neneigia teisės sakyti savo nuomonę ir nusistatymus ne tik daugumai, bet ir mažumai, ne tik pozicijai, bet ir opozicijai. Mėginimas užčiaupyti burną ar išvadinti melagiais ir nesolidariais, kurie savo skirtingas nuomones pasako, nėra jokia demokratiškumo, o greičiau diktatoriškumo ypatybė.

Tylėjimo solidarumas...

Tame pat rašte ALT sekretorius Naujienose "apžvelgia" dar ir kitus principus, kaip ALT veikimas turėtų būti tvarkomas.

Jis rašo: "Vykdomojo organo narius riša kolektyvinio solidarumo (jo pabrūkta) principas — antraip, jį sai negalėtų sėkmingai veikti. Vykdomasis organas yra sudaromas darbu, o ne viešėmis debatams. Pono Bartkaus pasiaiškiniams spaudoje ir kitų Vykdomo-

J. J. BACHUNAS,
Sodus, Mich.

jo Komiteto narių puolimas yra nesuderinamas su šiuo principu. Dar blogiau yra tai, kad p. Bartkus žymiai prasilenkia su tiesa..." O pačioje apžvalgos pabaigoje P. Grigaitis dar prideda: "Taip manė Vykdomojo Komiteto dauguma. O dauguma sprendžia"...

Čia paminėti keli svarbūs dalykai, ir dėl jų norėčiau nors keliais žodžiais pasisakyti.

1. P. Grigaičio minimas ALT "principas" yra diktatorinis. Jis reikalauja chruščiovinio "kolektyvinio solidarumo". Nesvarbu, kas kaip mano ir tiki, bet jei dauguma nusprendė, tai mažuma turi tylėti ir nedrįsti savo nusistatymo viešai pasakyti. Man atrodo, kad Amerikos lietuviai tautininkai iš seno yra buvę demokratinės dvasios žmonės (a. a. Olis, dr. Colney, Jakubynas, dr. Jonikaitis, Smailis, Vanagaitis, Strumskis, žemantauskas; B. K. Balutis, dr. Biežis, dr. Tamošaitis, P. J. Žiūrys, Trečiokas, dr. Vencius, Ginkus, Karpis, dr. ir ponis Sims, Lapinskas, Kasmauskas, Širvydas, Tareila ir daugybė kitų). Ir jie tokių chruščiovinų P. Grigaičio "kolektyvinio solidarumo" principų niekada nepalaikė ir nesutiks palaikyti. Jie palaikys tik tokius kolektyvinius susitarimus, kurie bus visų priimti. O dėl tokių nutarimų, kuriems jie jaučiasi turį pagrindo nepritari, jie ir pasakys, kad nepritaria ir kodėl nepritaria.

2. Kad visuomenė žinotų, kokie yra tikrieji ir "neprasilenkiantieji su tiesa" Tarybos vykdomojo organo nutarimai, pirmiau ji turėtų matyti ar nors laikraščiuose paskaityti, kokie tie nutarimai buvo. Tarybos viršininkai retai teskelbia savo nutarimus, o šiuo atveju jokių nutarimų nebuvo paskelbta. Visuomenė, kuri aukoja ALT, turi teisę žinoti vykdomojo organo nutarimus, išskyrus nebent tuos labai retus atvejus, kur nebūtų reikalo iš anksto atskleisti mūsų taktiką Lietuvos okupantų žiniui.

Demokratiškoje Amerikoje niekas neslepia nuo piliečių. O jeigu kas imama slepti, tai dažniausia atsiranda žmonių, kurie apie tai paskelbia viešumai. Mums atrodo, kad ALT dar neturi pagrindo vaizduotis kažkokiu Pentagonu, turinčiu didelių karinių ir strateginių paslapčių, kurių paskelbimas būtų baudžiamas...

3. Visuomenė daugiau apie ALT viršininkų "daugumos" ar "mažumos" tikruosius nusistatymus ir nutarimus patiria tik tada, kai P. Grigaitis per Naujienas pradeda savo "debatų". Ir vargiai kas kitas tiek daug viešai "debatuotuoja" apie ALT vykdomojo organo darbus, nutarimus ar tų nutarimų tariamus ar tikrus iškreipimus, kaip tas pats P. Grigaitis, kuris ką tik pareiškė, kad ALT organas sudarytas ne debatams...

4. Tiesa, kad pagal demokratinį principą dauguma sprendžia. Bet tiesa, kad mažuma privalo priimti daugumos nutarimą, kaip neginčijimą ir privalo nedrįsti pasakyti savo nuomonės, jei ji tokį nutarimą laikosi netikusiu, negali jam pri-

tarti ir turi savo kitokių pasiūlymų.

Kokią gi "netiesą po netiesos" savo laiške DIRVAI pasakė ALT vicepirmininkas inž. E. Bartkus kad P. Grigaičiui prireikė naujų pamokslų ir "debatų"? O jis pasakė tik tiek, kad jo nuomone, Lietuvos pasiuntinys prieš Vatikano reikalą aiškintis popiežiaus nuntiatūroje Washingtone, nebuvę reikalo važiuoti visiems ALT vykdomojo organo nariams. Net ir nuncijaus tada Washingtone nebuvo.

P. Grigaitis šoka aiškinti, kad buvę daugybę kitų svarbių reikalų: "Komitetas norėjo aplankyti JAV senatorius ir atstovų buto vadus ir pasiteirauti, kaip jie žiūri į Mikojo misiją Washingtone". Taip pat išsiaiškinti dėl 1957 metais padarytos klaidos karo departamente ir "gauti paaiškinimą" dėl pabaltiečių darbo dalinių vėliavų Vokietijoje, kurie jau buvo sutvarkyti ir aiškinti nebereikėjo.

Vargu kas tiems P. Grigaičio aiškinimams patikėjo. O važiuodami į Washingtoną trys nariai padarė tik bereikalingai daug išlaidų. Nereikia užmiršti, kad dar buvo paimta p. Kižiūtė, kuri tvarko jų tokius pasimatymus. Buvo dar pasamdytas ir amerikietis laikraštinninkas, taip sakant, dar vienas tiltas, per kuri galima arčiau prieiti. Visi tie dalykai kaštuoja Tarybos iždai. Tat kam išlaidas didinti, jei jas, beskriaudos reikalui, galima keliariopai sumažinti?

Tikrai nebuvo reikalo ten visiems važiuoti. Ir kada tai pasakė inž. E. Bartkus, pasirodė, kad jis pasielgė "nedemokratiškai", "nesolidariai" ir "neteisingai". Jis, matyt, turėjo nieko visuomenei nesakyti, tylėti ir laikytis "kolektyvinio solidarumo"!...

Reikėtų ne taip pikta...

Mėgstančių į Washingtoną važiuoti ALT viršininkų trejukę pažįstu daugelį metų nuo to laiko, kai jie dar tik pradėjo rodytis mūsų visuomeniniame gyvenime. Per tuos ilgus metus jie yra daug atlikę savo srovių labui, o kai kada padarę gerų darbų visiems lietuviams ir Lietuvos labui. Už atliktus gerus darbus esam dėkingi.

Bedirbant nuvargstama amžius vejasi, energija mažėja. Žmonės pasidaro konservatoriai, temato tik savo įprastus veiklos kelius. Jie, būdami laikraščių redaktoriais, tik savo darbus aukščiausiais įvertina, išgiria, o kiekvieną kritišką pastabą pikčiausiai atmeta, oponentus vadina "griovikais", "nedemokratais" ir kitaip. Jei P. Grigaitis nebūtų Taryboje, mes bematant pamatytumėm, kokius "debatų" jis pradėtų dėl Tarybos veikimo!

(Bus daugiau)

Olandas buvo pirmasis Chicagoje — Olandas buvo pirmasis ir Šventojoje...

L. KNOPFMILERIS

Balandžio 30 d. naujuoju vandens keliu St. Lawrence upe ir kanalais į Chicago atplaukė pirmasis jūrų laivas olandas "Prince Johan Willem Frisco", su dideliu iškilme pasitiktas čikagiečių.

Lygiai prieš dvidešimt metų taip pat olandų laivas pirmasis įplaukė į Šventosios uostą, kurią buvo bandoma paversti jūros uostu, netekus Klaipėdos.

1939 m. kovo 23 d. vokiečiams atplėšus nuo Lietuvos Klaipėdą, Šventosios uoste pagreintu tempu buvo statomi molai, gilinamas dugnas ir tiesiama geležinkelio linija. Visiems buvo įdomu, kas bus pirmasis laivas, kuris įplauks į Šventąją.

Viena eksporto bendrovė, kuri į užsienį gabendavo

ažuolinius pabėgius, neno-rėdama siųsti per Liepoją, nutarė išbandyti Šventosios uostą. Tos bendrovės savininkas išnuomavo Olandijoje prekinį laivą, kad atplaukęs į Šventosios uostą paimtų pabėgius.

Laivo kapitonas, pasidėjęs Baltijos jūrai, paklausė bendrovės direktoriaus:

— Kur yra tas jūsų Šventosios uostas? — nes nei viename jūrlapyje jis nebuvo atžymėtas, nei vienoje jūrininkystės knygoje nebuvo aprašyti jo įrengimai ir švyturiai.

Ben drovės savininkas juokaudamas paklausė:

— Kokių metų, kapitone, yra jūsų jūrlapis?

Vasario 16-osios gimnazijos skautės mokosi tautines juostas austi. Kairėje mergaičių bendrabučio vadovė E. Laukaitienė.

Nuotr. H. Motgabienės.

Ilgai beveikiant ir nervai pavargsta. Praėjusių metų ALT seimas Bostono tai įrodė. Pirmininkas L. Šimutis visai nebegalėjo pakelti kritikos, kai jis pasigirdo iš jo paties srovės žmonių. Apie pošeidį ir salę. Ir ne grįžo, nors pats vyskupas V. Brizgys jį taip gražiai kvietė atgal: "Grįžk, Šimuti... Kristus daugiau kentėjo"...

Trys dabartiniai ALT vykdomojo organo nariai aukoja lietuviškiems reikalams dėl savo laiko, sumanumą, patyrimą, bet už tą laiką gauna kiek atlyginimo ir kelionpinigių. Raštinės darbas sando dar specialių sekretorių. Patys iš savo kišenės daug tūkstančių tam bendrajam lietuvių politiniam veikimui nėra aukoję, bent to, atrodo, nėra atžymėta išdo ataskaitose.

Altui būtų gerai, kad jo vadovybei Dievas duotų tokių žmonių, kuriems patriotizmas nebūtų net ir pašalinis biznis ir kuriam jie duotų savo laisvą laiką, sumanumą ir net pinigą. O kurie būtų jaunesni ir lankstesni, ne tokie nervuoti, ne tokie pikti ir metų naštos prislėgti, neabejojama, kad mažiau būtų tuščių "debatų", o daug daugiau našos veiklos.

Akrono brangenybių ir laikrodžių prekybininkas buvo nubaustas už per greitą važiavimą. Teismo sekretorius gavo sekančią sąskaitą: "Urmo nuolaida 10% — 10 dol., 2% atskaityta, kadangi sumokama 10 dienų laikotarpyje. Likutis 9,80 dol." Šiai sumai buvo pridėtas čekis.

Nustebęs teismo sekretorius paskambino pirkliui, kuris pareiškė, jog jis nežina kaip galėjo atsitikti, bet manęs, kad teismo sąskaita buvo įsimaišiusi tarp kitų sąskaitų ir jis nepastebėjęs.

Ohio valstybės gubernatorius Di Salle sulaužė daugelį pasenusių tradicijų. Viena iš tokių buvo, jog kiekvienas valstybės tarnautojas savo istaigoje privalėjo laikyti gubernatoriaus paveikslą. Kuo aukštesnės pareigos, tuo didesnis paveikslas. Gubernatorius atsisakė nuo paveikslų, tuo sutaupydamas valstybei apie \$10,000.

Vienoje Lexingtono ligoninėje būdinti sesuo išbarė vyrą, kodėl jis apsirengęs sėdis koridoriuje, kai jam reikia gulėti lovoje. Žmogelis ramiai išklaušė pridurę, jog jo dvynukas brolis tikrai gulys lovoje.

— 1937.

— Persenas, turite įsigyti naują.

Po to jis pradėjo aiškinti kapitonui, kur yra tas Šventosios uostas: į šiaurę nuo Klaipėdos yra Olando kepurė, toliau plaukti pakraščiu, paliekant Birutės kalną ir Palangos bažnyčią ir štai Šventosios uostas...

Kapitonas su šypsena išklaušė pasakojimo ir paklausė:

— Ar bus locas?

— Žinoma bus.

Ir taip gražią saulėtą dieną nuo Palangos pusės pajūriu plaukė 500 tonų talpos laivas, stebėdamas krantus, lyg ko ieškotų. Nė vienas jūros laivas taip arti Lietuvos krantų nebuvo priplaukęs, kaip šis olandas. Kapitonas jūrlapiuose darė atžymėjimus, papildė pakrančių aprašymus.

Gi Šventosios uoste tą dieną iš Darbėnų stoties buvo atgabenti pabėgiai, paruošti pakrovimui. Į Šventąją tada nėjo jokie keleiviniai vagonai; tie, kurie norėjo jį pasiekti, turėjo iš Darbėnų stoties važiuoti ant platformų, sėdėti ant vežamųjų pabėgių.

Pats bendrovės savininkas su žiūronais dairėsi į jūrą, kada pasirodys olandas.

— Atplaukia! — pranešė linksma žinia.

Prieš keletą savaičių iš Kauno į Šventosios uostą atgabentas motorlaivis skirtas locų tarnybai, vadovaujamas kpt. Limbos, išplaukė pasitikti pirmąjį laivą.

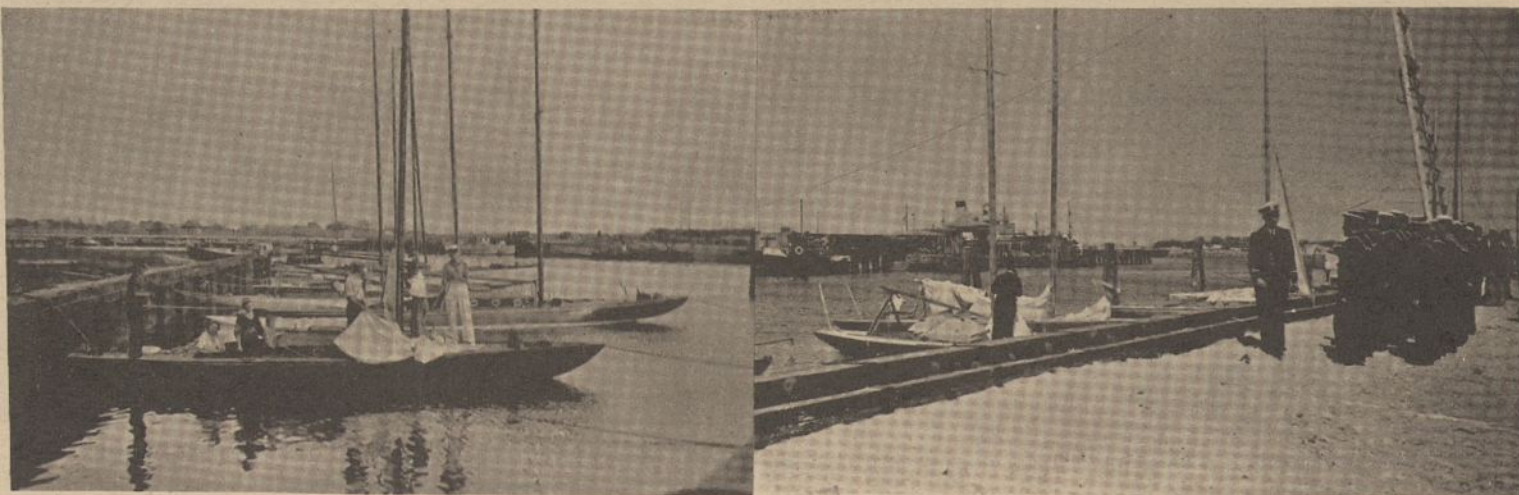
Tai buvo didelis įvykis Šventosios uoste. Visi, kas tik galėjo, susirinko pamatyti, kaip įplauks pirmasis laivas, būti liudininkais to istorinio momento. Vietinė mokykla padarė pertrauką, kad mokiniai galėtų eiti pasižiūrėti laivą.

Laivas bei didelių sunkumų priplaukė prie krantinės. Po trumpų formalumų prasidėjo krovimas, kurį atliko prityrę, daugumoj ankščiau Klaipėdoje prie laivų pakrovimo dirbę krovikai. Kai laivo kapitonas sužinojo, kad jo laivas yra pirmasis, įplaukęs į šį uostą, davė įsakymą laivą papuošti kodo vėliavomis, kas daroma tik retais atvejais per didesnes šventes, po to savo kajučiųje suruošė kuklų priėmimą — vaišes, kurių metu buvo pasakyta daug gražių kalbų.

Laivo pakrovimas buvo atliktas skirtu laiku, ir krantinėje susirinkę visi Šventosios gyventojai išlydėjo olandų laivą, linkėdami kapitonui ir jo vyrams laimingos kelionės.

Tai buvo neužmirštami pergyvenimai ne tik olandų kapitonui ir jo vyrams, bet ir Šventosios gyventojams, nes jie buvo liudininkais Šventosios uosto užuomazgos. Bet tai įvyko jau paskutiniaisiais mūsų nepriklausomybės metais...

Apačioje: Šventosios uosto vaizdas 1940 m.

Jų nuotyčiai dar nesibaigė...

Žmogus, kuriam Hitleris sakė:

Norėčiau, kad jūs būtumėt mano sūnus

Portugalijoje, maurų pilyje, gyvena pats nuostabiausias politinis agitatorius, paskutinis fašistinės Europos žmogus, belgų rexistų vadas Leon Degrelle.

Pirmą kartą po dvidešimt metų susitinka du seni draugai — buvę Lietuvos ir Latvijos krepšinio rinkinių kapitonas F. Kriaučiūnas ir V. Baumanis. Jie Chicagoje įvykusio susitikimo metu apie daug ką turėjo pakalbėti, o Baumanis dar vis negalėjo užmiršti lietuvių vieno taško pergalės (1939 m. gegužės mėn. 22 d.) prieš latvius, kas mūsiškiams atnešė Europos meistro vardą. Net ir šioje nuotraukoje V. Baumanis, durdamas pirštu į Kriaučiūną, atrodo kiek nepatenkintas anų dienų pasekmėmis.

Foto Edv. Šulaitis.

Šiame reportažo "Jų nuotyčiai nesibaigė" tęsinyje bus pasakojama apie Portugalijos gilumoje gyvenantį buvusį belgų reksistų vadą Leoną Degrelle, kuriam Hitleris yra sakęs: "Norėčiau, kad jūs būtumėt mano sūnus".

— Per paskutiniuosius 15 metų, — sako Degrelle, — aš daug pergyvenau. Dėl manęs buvo nužudytas brolis. Dėl manęs mirė tėvai. Mano šeima liko išdraskyta, geriausieji mano draugai, jei nebuvo kovos lauke, pasmerkti kalėti, o už mano galvą Belgijoje buvo paskirta premija, ir eilę metų mane persekiojo tarptautinė policija. Mano politinių priešų pasamdyti agentai bandė mane nužudyti. Aš badavau ir kenčiau šaltį, aš neturėjau nė cento kišeniuje... Visa tai nebuvo lengva pergyventi.

Bet šiandien Degrelle Portugalijoje turi pasistatęs maurų stiliaus pilį ir kasmet lėktuvu padaro apie 10,000 mylių.

Kai prancūzų žurnalistas Francois Brigneau, kuris Portugalijoje surado Degrelle, pamatęs jo švarko atlape ažuolo lapų ordeno juostelę, nustebė, Degrelle su pasididžiavimu paaiškino:

— Tie ažuolo lapai vaizduoja aukščiausią vokiečių karinį ordoną. Pats Hitleris man įteikė juos savo štabe, iškvietęs iš Estijos, kur mano valonai nuveikė milžiniškus darbus. Tai buvo pradžioje, 1944 m. rugpjūčio mėnesį, kada visa Estija bėgo nuo rusų. Net ir sidabrinės lapės. Aš nejuokauju. Dėdė, iš vieno ūkio išsprukę 2,000 sidabrinų lapų maišėsi mums tarp kojų. Miestelėnai, ūkininkai, darbininkai visais keliais traukė į vakarus, pasiėmę kiek pajėgia panešti turto ir tempdami išvargusius gyvulus. Visur degė. Kraštas žlugo. Gen. Wagnerio štabe tūkstančiai išsigandusių estų, panikos apglūšinti, turėjo tik vieną tikslą — pabėgti.

Gen. Wagneris, išvargęs ir nemiegojęs, žingsniavo po kambarį, tesugebėdamas pasakyti: "Grosse Scheisse! Grosse Scheisse!" Drausmingi jo štabo karininkai linkčiojo galvomis pritardami: "Grosse Scheisse!" Net ir pasiuntinys, atnešęs man sumuštinį ir kavą, visai rimtai kartojo: "Grosse Scheisse..." Rusai jau veržėsi į miestą paskui tankus. Aš turėjau tik dvi patrankas ir 120 sviedinių. Jų negalėjo užtekti ilgam. Ma-

no vadovietė per porą valandų net du kartu išlėkė į viršų. Bet reikėjo laikytis ir mes laikėmės.

Rugpjūčio 24 d. iš 260 vyrų tebuvo likę tik 32. Bet rusai buvo sulaikyti. Ir tada Hitleris mane iškvietė į savo štabą. Toiloj įsėdau į nedidelį "Fieseler Storch" lėktuvą, o Rygoje persėdau į Junkers.

Hitlerio štabe radau Bormaną diskutuojantį su Dietrichu, kuris visą laiką pasakojo apie amerikiečių aviacijos pranašumą Vakarų fronte ir be perstojo gėrė konjaką, kol rytą keturi sargybiniai girtutėlį išnešė laukan. Daug kas pasakoja, kad Hitleris po liepos 20 d. atentato buvo tikra mazgotė. Tai netiesa. Aš Hitlerį mačiau rugsėjo mėnesį, ir jis buvo tvirtas. Jo plaukai, tiesa, buvo labiau prazilę, bet jo judesiai buvo ramūs, ir veido spalva šviežia. Aš vis tebe matau jį paskutinį kartą prie žemėlapių, rankas sudėjusį už nugaros, judinantį žiaunas lyg kažką kramtant. Jis mane apdovanojo ažuolo lapais prie riterio kryžiaus ir auksiniu medaliu. Aš turėjau pripažintų 60 kautynių. Paskui jis mane pakvietė atsisėsti prie stalo ir mudu dviese kalbėjome tą 1944 m. rugsėjo mėnesio dieną keturias valandas — žinot apie ką? Ogi apie miestelėnišką liberalizmą. Apie liberalizmą tuo metu, kada Churchillio parašutinkai leidosi prie Arnheimio!

Degrelle sako, pats baisiausias dalykas pralaimėjime yra bejėgiškumas... Bet Degrelle ir šiandien dar neprarado savo iškalingumo ir pasiliko toks pats didelis oratorius koks buvo prieškariniais laikais, kai į jo mitingus suplaukdavo pasiklausyti minios žmonių.

— Kai kalbu, jaučiuosi įkvėpimo pagautas. Dažnai kalbėdamas aš nebejauciu savo svorio. Jaučiuos kyla link lubų. Daug kas juokiasi iš levitacijos, bet aš žinau, kad ji galima.

Prieš karą Briuselio sporto rūmuose, pasakoja toliau Degrelle, kur minia vos tilpdavo, kai jis kalbėdavo, ne kartą pagalvodavo: "O! Leonai, laikykis, tu nuskrisi nuo estrados!" Prieš kalbėdami, jo draugai skaitydavo savo kalbų tekstus, o jis stengdavosi apie nieką negalvoti, turėdavo popieriuką tik su penkiais žodžiais, savo kalbos planą. Jis nebūdavo net sugalvojęs pirmojo sakinio. Pradėdavo nuo to, kas atėdavo į galvą, ir baigėdavo staiga, įkaitinę klausytojus.

Kaip žinoma, Degrelle sąjūdis buvo paremtas katalikų, tad prancūzų žurnalistui buvo nuostabu, kaip jis galėjo bendradarbiauti su nacionalsocialistais.

— Tai nebuvo taip paprasta, — sako Degrelle. —

Kad geriau supratus, reikia grįžti praeitin. 1940 metais, kai grįžau iš Vernet stovyklos, kur prancūzai mane buvo uždare, man buvo aišku, kad vokiečiai laimės karą. Ir aš susidariau idėją, kad su jais kalbėti ir iš jų ko nors išgauti galės tik tie, kurie bus kovoje jų eilėse. Štai kodėl 1941 m. birželio mėn. aš nedvejodamas su 800 draugų iš Rex perėjau pas vokiečius paprastu kareivių, norėdamas laipsnį užsitarnauti fronte.

— O Bažnyčia?...

— Aš prieisiu. Vokiečiams pasakiau, kad su mumis yra kapelionas. Vokiečiai murmėjo nepatenkinti. Tada aš jiems pasakiau, jei kunigui nebus leista eiti, niekas iš mūsų neis. Jie nusileido galvodami, kad, laikui bėgant, aš nusileisiu. Bet belgas yra labiau užsispyręs, negu teutonas. Vėliau tuo klausimu aš turėjau ilgai diskutuoti su Gebelsu. Jis turėjo savas idėjas ir siuto, vos tik pamiršęs žodį kunigas. Jis man sakė: "Jei Roma mums darys kokių priekaištų, aš turiu 7,000 kunigų nemoralaus elgesio bylą, kurią tuojau paskelbsiu". Aš jam atsakiau, kad tai negerai. Jei jis nori sukurti Europą, tai ši turi tvirtai stovėti ant krikščioniško pagrindo. Mūsų diskusijos tęsėsi ištisą dieną, ir mes iš fotelių nepasikėlėme net valgyti. Pa-

spaudus mygtuką, prieš mus prasiverdavo grindys ir pakildavo stalas, apkrautas valgiais ir gėrimais. Pabaigus, ir vėl paspaudus mygtuką, viskas dingdavo. Į pabaigą Gebelsas su manim sutiko. O vėliau vokiečiams aš iškrečiau išdaigą.

Kartą Himmleris užsispyrė pats priimti belgų dalinio parodą rytų fronte ir apdovanoti keletą pasižymėjusių karių. Kai jis spaudė vienam belgui ranką, segdamas prie krūtinės geležinį kryžių, mano fotografas blykstelėjo lempa. Himmleris atsisukęs paklausė:

— Kas tai?

— Jūs tik apdovanojote kunigą, kas yra labai retas atvejis, ir aš paprasčiau fotografo tai įamžinti nuotraukoje.

Tą nuotrauką aš atspausdinau laikraščiuose, — pasakoja Degrelle. Daug kas juokėsi, net ir pats Hitleris. Vyriausiam štabe Čerkasy vieną rytą susitikau su Hitleriu.

— Kur taip anksti einate?

— Į mišias, mano fiūrerer.

— Į mišias?

Jis atrodė nustebęs. Paskui patraukė pečiais ir sumurmėjo: "Pagaliau, jei mano motina būtų gyva, greičiausiai jus palydėtų".

Kitame numery: Bėgimas per Norvegiją į Ispaniją.

Svetimšalių padėtis Vokietijoje

Kodėl vokiečiai nemėgsta svetimšalių?

Pasaulio pabėgėliai neseniai susilaukė nelauktos garbės. Jungtinės Tautos, D. Britanijai pasiūlius, 1959 m. pradžioje proklamavo metus, skaitomus nuo 1959 liepos 1 iki 1960 liepos 1 d. "Pasaulio pabėgėlių metais".

Šituo žygiu norima atkreipti pasaulio dėmesį į beveik 60 milijonų žmonių, kurie 16-koje kraštų gyvena kaip pabėgėliai-tremtiniai. Skačiuojama, kad XX amžiuje dėl politinių bei karinių įvykių apie 150 milijonų žmonių tapo pabėgėliais.

Pabėgėlių metų proklamavimas skatina apžvelgti benamių-svetimšalių padėtį Vakarų Vokietijoje.

Vokiečių nusistatymas benamių-svetimšalių atžvilgiu

Viename iš pagrindinių vokiečių tautosakos veikalų (Martin Waehler, Der Deutsche Volkscharakter, 1936) vokiškos giminės atvaizduojamos tokia ruožava spalva ir joms per 550 puslapių suteikiama tiek daug puikių privalumų, kad ir nenoromis kyla klausimas, kodėl

vokiečiai nelaikomi idealiausia pasaulio tauta. Tuo tarpu visiems žinoma, kad nė viena pasaulio tauta jų nemėgsta.

Kodėl? Į šį klausimą galima būtų duoti labai platų atsakymą, bet tai išeitų iš šio straipsnio ribų. Trumpai tariant, vokiečiai nėra mėgiami todėl, kad jie patys yra įsitikinę esą tobuliausia bei pranašiausia tauta, kad jie tą savo tariamą tobulumą bei pranašumą įkyriai kiekvienam rodo ir, svarbiausia, turbūt todėl, kad jie patys nėra vienos kitos tautos nemėgsta.

Matyti save ypatingai prielankioje šviesoje yra didelė, ir paskirų asmenų ir tautų, silpnybė. Bet vokiečiai šiuo atžvilgiu yra pralenkę visus, o taip pat ir bet kurį mastą. Jie neturi humoro, nebeįstengia patys save kritikuoti bei objektyviai vertinti.

Žavėjimasis savim, tam tikras nacizmas, dažnai Vokietijoje įgauna net smulkmeniško juokingų formų. Pvz., vokiečių kriminaliniuose romanuose nusikaltėliai bei neigiamieji tipai visuomet ženklina lenkiš-

komis, daniškomis, olandiškomis bei aplamai svetimšališkai skambančiomis pavardėmis. Schulz, Meyer, Mueller ar Kirchhof, — tikrieji vokiečiai, negali gi būti nedorėliais, nes tai pažeistų vokiečių tautos orumą.

Jausdami vienok, kad visa tai yra apsimetimas bei melas, jie naudoja kiekvieną progą tam melui pateisinti ir, jei, pvz., nusižengia kuris nors svetimšalis ar net vokietis, kilęs iš užsienio, tatau tokiais atvejais specialiai pažymima spaudos kronikoje.

Vokiečių istorijos vaizduose visi jų buvę karaliai, kurtiuristai, baronai bei prezidentai pasižymi nepaprastai tauriomis ypatybėmis ir tokį įvertinimą, kaip kad mes pvz. randame James Truslow Adams knygoje "Der Aufstieg Amerikas vom Land der Indianer zum Weltreich", 305 pusl. apie 1861-65 m. pilietinio karo vadą, ir vėlesnį prezidentą generolą Grant (jis buvęs stiprus girtuoklis, pasižymėjęs dvasinių interesų stoka ir t.t.) gal būtų galima surasti tik kuriame nors vo-

kiškame piktaime politiniame pamflete.

Eilinio vokiečio įsitikinimas, kad jis yra pranašiausias pasaulyje, grindžiamas ne kuriais nors logikos argumentais, jo išmintim, siešios ar materijos privalumais, bet rasizmu, tai yra vien faktų, kad jis priklauso "germanų rasei". Hitlerio skelbtas rasizmo mitas dar labai stipriai laikosi vokiečio galvosenoje.

"Savo politinį mokslą Hitleris išdėstė žinomoje knygoje "Mein Kampf" (1924-1927). Svarbiausiąjį jo galvojimo tašką sudarė rasės mitas. Pasaulio istorija remiasi arijų rase, kuri įkūrė visas kultūras. Ši rasė pavergė visas kitas menkaveretes tautas. Jos tauriausioji atžala yra šiaurės arba germanų rasė. Dėl kraujomaišos su pavergtomis rasėmis yra įvykęs rasių ir bendruomenės smukimas. Svarbiausioji politikos užduotis yra tą smukimą sustabdyti. Taurioji rasė privalo būti naujai užveista. Klaiki jėga siekia arijų pasaulio panaikinimo: tai žydai. Jie sudaro slaptą pasaulinę organizaciją, jų įtaka yra milžiniška. Rasių kraujomaišos pagalba jie sistematingai stengiasi susilpninti arijų kraują, iš dalies atlikdami tai, arba pavesdami tai negrams. Valdantieji Prancūziją žydų kapitalistai pradėjo šį "sunegrinimą"; jų tikslas yra mulatų valstybė nuo Kongo iki Reino, kuri negrų krauju praskies visą Europą.

Viešpataujančią arijiškumo galią sudaro Vokietija. Jai todėl tenka žydiškas priešiškas. Kad panaiškintų Vokietiją žydai privėdė prie 1914-1918 m. pasaulinio karo. Žydų finansistai ir bolševikai dirba kartu žydų viešpatavimui įsteigti. Tam pačiam tikslui tarnauja visos socialinės ir marksistinės pastangos, demokratija ir masonai. Hitleris jaučiasi pašauktas išgelbėti Vokietiją ir pasaulį nuo šito pavojaus.

Jis nori sukurti stiprią nacionalinę valstybę, pašalinti visas kitas partijas, kovoti su žydais ir siekti rasės grynumo. Vokietija privalo užkariauti žemes Rytuose ir ten įkurdinti vokiečius. Prieš tai reikia užkariauti Prancūziją. Tai turėtų būti atlikta, sudarius sąjungą su Anglija ir Italija.

Nukelta į 6 psl.

SANTARIČIŲ GYVENIME

Red. R. MIEŽELIS

Spaudos laisvė ir atsakomybė

"Dirva", "Draugas", "Laisvoji Lietuva" — trys skirtingi laikraščiai, dažnai susikertą vienas su kitu daugelyje klausimų, bet visi atsirado vienoje stalo pusėje Chicago santaričių surengtose diskusijose. Diskusijų tema tikrai aktuali, nors ir labai plati: "Spaudos laisvė ir atsakomybė tremties gyvenime".

Lietuviški laikraščiai yra mūsų gyvenimo veidrodys, tačiau kartais kyla klausimas, kaip tiksliai šis veidrodys perduoda jį. Todėl labai svarbu pabandyti išsiaiškinti, kokios pagrindinės linijos ir dėsniai laikosi mūsų laikraščiai.

Susirinkimą, kuriame, šalia santaričių, dalyvavo ir gražus būrys svečių, pradėjo Santaros skryžiaus pirmininkas Mindaugas Balčiauskas, pavesdamas susirinkimo vadovimą adv. Algimantui Kėželiui.

Moderatoriui Horstui Žibui trumpai supažindinus susirinkusiuosius su diskusijų tikslu, pirmasis žodį tarė "Laisvosios Lietuvos" vyriausias redaktorius A. J. Kaulėnas. Žvelgdamas į temą, A. J. Kaulėnas iškėlė mintį, jog spaudos laisvė galime diskutuoti tik bendrame turinyje su laisve apšvietai. Pabrėžiant laisvės reikšmę, buvo užakcentuota, kad pilnutinė laisvė nuvestų į anarhiją, tad ir spaudos laisvė nėra neribota.

Pereidamas prie išeivijos spaudos, A. J. Kaulėnas gliaulau pažvelgė į jos negalavimus. Reikia pripažinti, kad didelė jų dalis kyla dėlto, kad mūsų spauda visa yra ideologinė ir tuo pačiu turi atlikti uždavinius, kuriuos uždėda jų ideologijos. Buvo iškelta taip pat, kad juo toliau juo labiau jaučiamas jaunų specialistų trūkumas.

Dienraščio "Draugo" atstovas kun. Pranciškus Garšva, MIC, apibūdino Amerikos ir Europos spau-

dos skirtumus ir rado, kad mūsų spauda yra neginėjamai europietinė ir atlieka spaudos tikslus, kaip jie yra suprantami Europoje: informuoti — duoti tiksliausias žinias, formuoti — kelti skaitytojų estetinį, literatūrinį lygį bei ryškinti jų ideologinį mintijimą ir jungti tam tikrą skaitytojų būrį tam tikram tikslui, kuris yra jiems visiems priimtinas.

Lietuvių spauda nėra idealioje padėtyje. Jai trūksta specialistų, ideologinės grupės siekia per ją savo tikslų savais keliais, skaitytojai yra vidutinio arba net žemesnio lygio, todėl ir laikraščiai turi taikytis prie jų — temos būna banalios, kalba prasta; be to, reikia nepamiršti ir finansinių kliūčių, ir ypač iškeltinas jaunų jėgų trūkumas. Jaunieji ne tik nedaug rašo, bet ir jų parašytų straipsnių kalba yra labai prasta, jog kai kada taisant ją nejučiomis pakeičiamos net straipsnio mintys.

Laikraščiams reikia tinkamų žurnalistų — idealistų, tolerancijos, pakantos kitų nuomonei. Ideologinė laisvė turėtų būti duodama kitų nuomonei, jei kartu ateina ir atsakomybė.

Dr. Jonas Paplėnas, "Dirvos" redakcinio kolektyvo narys, irgi gilinosi į spaudos tikslus, kurie yra: informuoti, formuoti opiniją ir auklėti skaitytoją. Reikia pripažinti, jog mūsų spauda šiuos uždavinius neatlieka kaip reikiant. Informacijos srityje laikraščiai dažnai visai neinformuoja, nutyli, arba iškreipia žinias. Formuodamos opiniją, redakcijos, žinoma, vadovaujasi savo ideologija, tačiau visi lietuviečiai laikraščiai turi ir bendrus tikslus: lietuviybės išlaikymą ir kovą dėl Lietuvos laisvės. Todėl yra nepateisinama, kad dėl ideologinių sumetimų Lietuvos idealas yra aptemdomas,

šmeiziant Lietuvą, ir jai vadovavusius žmones pristatant kaip nusikaltėlius. Iš kitos pusės, laikraščiams krypti ir toną turi duoti leidėjai ir redaktoriai, o ne minia. Minia nustato liniją tik geltonajai spaudai.

Simpozijumo dalyviai m s baigus savo pareiškimus, į diskusijas įsijungė visa eilė svečių ir pačių santaričių. Išreikštos nuomonės lietuvių visos spaudos sritis. Skaitytojai pageidavo daugiau tiesos, mažiau ginčų ir straipsnių, kovojančių prieš atskirus asmenis ar organizacijas, o ne prieš idėjas. Redakcijų atstovai daugiau pageidavimų pareiškimų iš skaitytojų pusės, supratimo, kad spaudos laisvė nereikia dar atvirų durų politikos ir platesnės finansinės ir moralinės paramos.

Iškilus klausimui, kad, norint pažinti mūsų gyvenimą ir susidaryti vaizdą, kuris nebūtų per daug klaidinąs, reikia skaityti visus lietuviškuosius laikraščius, buvo pusiau juokais pasiūlyta sumažinti laikraščių skaičių ir sujungti "Draugą" su "Vilnimi", o "Dirvą" su "Naujienomis". Redakcijų atstovai, deja, turėjo pripažinti faktą, kad visgi reikės ir ateityje skaityti įvairius laikraščius. Siūlymas dėti daugiau medžiagos, prieštaraujančios tuo laikraščio idėjinei linijai, galbūt kartu ją komentuojant, irgi nerado redakcijų pritarimo, nes jų visų nuomone skaitytojai nėra pajėgūs atskirti, kas yra prieš laikraščio skelbiamas idėjas ir tuo pačiu tai skleistų skaitytojų tarpe. Atrodo, jog šis pasisakymas neįtikinai susirinkusiuji.

Diskusijoms užsitęsęs veik iki vienuoliktos valandos vakaro, teko jas nutraukti ir perkelti į asmeninius pokalbius prie kavos puoduko. Susirinkusieji dar ilgokai nesiskirstė, gvildenami pareikštas mintis. Tenka apgailestauti, jog diskusijose atsisakė dalyvauti "Naujienos". O vertėjo ir jom būti.

Šį susirinkimą reikia vertinti gana aukštai. Tai bene vienas iš pirmųjų, kartu kada skirtingų laikraščių atstovai sėdėjo už vieno stalo.

— mb

• Santaros Šviesos Federacija, pabaigusi šiuo metu savo leidžiamą stambia Lietuvos Liberalizmo knygą (ir Lietuvių Studentų Santaros leidžiamą Algimanto Mackaus poezijos rinkinį Jo yra žemė), imasi iniciatyvos jaunosios kartos kultūros žurnalo leidimui. Šis žurnalas atspindės visas kultūrinio gyvenimo plėtimą prasme sritis, jo jaunatviškumas bus jo atvirame ir, reikalui esant, bekompromisiniame tone bei pačioje jaunosios kartos paimtoje iniciatyvoje, į kurią jie kviečiasi ir sau reikšmingais likusius vyresnius. Žurnalas nemanomas leisti, kaip organizacijos organas, bet kaip platesnė tribūna, apie kurią galėtų susiburti visi lietuviškai rašantieji "kūrybinio, socialiai atsakingo ir pasaulėžiūrinės skirtybės gerbiančio, individualizmo" atstovai. Savo principiniu platumu lietuviškosios kultūros baruose ir savo respektu pasaulėžiūriniam skirtumams žurnalas skirs nuo visų šiuo metu pasirodantių lietuvių žurnalų.

• Lietuvių Studentų Sąjungos JAV tik ką pasibaigusiose centrinių organų rinkimuose į Centro Valdybą išrinktas Aleksandras Iljasevičius, šiuo metu studijuojąs matematiką Wayne State universitete Detroite ir einąs Santaros Centro Valdybos vicepirmininko pareigas.

• Santaros Bostono skyriaus narė Daiva Mongirdaitė laimėjo "Dirvos" suruoštame jaunųjų dainininkų konkurse pirmą vietą ir 300 dolerių premiją.

• Filisteris Albertas Keleris vadovauja Chicagos skautų stovyklavietės administraciniam komitetui. Pasakutiniu metu stovyklavietėje padaryta visa eilė svarbių įrengimų.

• Šiaurės Amerikos baltiečių 1959 metų sporto pirmenybėse sveikinimo žodį Chicagos konsulo dr. P. Daužvardžio ir Lietuvių Bendruomenės Chicagos apygardos vardu tarė LB Tarybos narys Valdas Adamkavičius.

• Bronė Badikonytė, buvusi Santaros Detroito skyriaus sekretorė, mokytoja, ja Windoro (Kanadoje) Lietuvių Bendruomenės išlaikomoje lietuvių šeštadieninėje mokykloje.

• Lietuvių Studentų Sąjungos Rochesterio skyriaus valdybą įeina Liucija Makauskaitė.

• Filisterė Lakštuonė Betkauskaitė ir Gintautas Vėžys sukūrė šeimos židinį. Jaunavedžiams linkime geriausios sėkmės.

• Nors jau vėloka, bet dar nėra vėlu įsiregistruoti šios vasaros studijoms Lituanistikos Institute prie Fordhamo universitete. Suinteresuoti kviečiami skubiai rašyti: Lithuanian Program, Fordham University, New York 58, N. Y.

• Balandžio 24 d. Baltic Freedom House, New York, įvyko Lietuvių Studentų Santaros New Yorko skyriaus susirinkimas. Dalyvavo gan didelis būrys santaričių. Susirinkimo dienotvarkėje skrybiaus pirmininkas A. Butas išnagrinėjo: vasaros bendrų su kaimyniniais skyriais iškylų reikala, lietuvių Teatro ir Dramos paminėjimo projektus ir Santaros visuotinio suvažiavimo klausimą.

Paskaitą skaitė Dr. Juozas Repečka, tema "Kodėl mums reikia radikalų?" Dr. Repečka labai plačiai, išsamiai bei įdomiai šį klausimą išnagrinėjo, panaudodamas gana daug mokslinės medžiagos. Paskaita su gyvomis diskusijomis tęsėsi per tris valandas. Susirinkimas užbaigtas tradicinėmis vaišėmis. (A. Butaitė)

Vokietija...

Atkelta iš 5 psl.

Užkariauti Rusiją bus lengva, nes ji revoliucijos metu išnaikino valstybę palaikantį valdantį germanų luomą ir ją valdo žydai. Už 100 metų Europoje bus viena valstybė, kurią sudarys 250 milijonų vokiečių. Ši valstybė valdys pasaulį.

Šių nesąmonių autoriui 1933 metais 44% vokiečių atidavė savo balsus. O vėlesniais metais, iki katas trofos, Hitlerį palaikė 70 — 80% vokiečių.

(Vertimas iš vokiečių kalbos. Šaltinis: Walter Theimer, Geschichte der politischen Ideen, 1955 m., 459 pusl.)

Daug kas iš šių klaidų įsitikinimų jau nubyrėjo, tačiau vienas tebėra stiprus ir gyvas, tai kiekvieno vokiečio įsitikinimas germanų rasės pranašumu prieš visą kitą pasaulį.

Tatai neprivalėtų nieko nustebinti, nes ir šios dienos Federalinės Vakarų Vokietijos (demokratinės) Respublikos administracijoje buvo naciai užima ne paskutinę vietą. Jų yra parlamente ir viešose valdžios įstaigose. 1959 m. kovo mėn. vokiečių spaudoje buvo gana charakteringa mažą žinutę, kad Baden-Wuerttemberge krašte 152 būvę

Taip dabar atrodo šilutės evangelikų bažnyčia.

Lietuvių Evangelikų Liuteronų Sinodas tremtyje

Wehnenio lietuvių kolonijos evangelikų bažnyčioje, balandžio 25-26 d., po ketverių metų, įvyko Lietuvių Evangelikų Liuteronų Sinodas, kuriame dalyvavo per 20 delegatų iš Vokietijos parapijų ir Anglijos bei užjūrio atstovai korespondenciniu būdu. Sinodo prezidiumą sudarė: Vasario 16 gimnazijos mkt. Fr. Skėrys, kuris sinodą per abi dienas ir pravedė, kun. Urdzė ir Fr. Šlenteris.

Po atidarymo, sveikinimų žodžiu ir gausių sveikinimų raštu iš užjūrio,ėjo dienotvarkėje numatytos paskaitos bei pranešimai: kun. J. Stanaičio apie Biblijos darbą, kun. J. Urdzės apie kunigo darbą mūsų bažnyčioje dabartinėse sąlygose, senj. kun. Kelerio apie bažnyčios būklę ir veiklą, kun. J. Stanaičio apie lietuvių evang. liuteronų bažnytinį gyvenimą Amerikoje bei Kanadoje. Buvo ir kiti kunigų bei parapijų atstovų pranešimai.

Antrą dieną, po Vyr. Bažn. Tarybos kasisinko ir revizijos pranešimųėjo Senjoro, Vicesenjero, Vyr. Bažnyčios Tarybos ir Revizijos Komisijos rinkimai, kuriuose korespondenciniu būdu dalyvavo ir užjūrio atstovai, pasiūlydami kandidatus bei atiduodami savo balsus.

Senjoru išrinktas kun. Adolfas Keleris, vicesenjoru kun. Ansas Trakis ir Vyr. Bažnyčios Tarybos nariai:

Iš Amerikos: Martynas Purvinas, kun. Dr. Martynas Kavolis, Adolfas Klemas, Kristupas Kikutis.

Iš Kanados: Mykolas Šulmistras, inž. Bernardas Buntinas.

Iš Australijos: V. Žalaskauskas.

Iš Anglijos: Ernstas Gložaitis.

Iš Vokietijos: Andrius Gintautas, Endrius žilius, kun. Juozas Urdzė, mkt. Fracas Skėrys, kun. Julius Stanaitis, Jonas Pareigis, Martynas Posingis.

Revizijos Komisijos nariai: Jonas Sėdaitis, Mikas Milkeraitis ir Martynas Bendikas.

Sinodas praėjo darbščioje, malonioje nuotaikoje. Kelionės ir kitas su sinodu susijusias išlaidas padengė LWF.

A. M.

Gestapo tarnautojai yra valstybinėje tarnyboje! Kartojama, ne kurie nors eiliniai nacių partijos nariai, bet Gestapo tarnautojai!

Nors karas pralaimėtas ir nacių režimas žuvo, vokiečio nusistatymas svetimsalio ir ypač svetimsalio pabėglio atžvilgiu, nėra pasikeitęs. Svarbiausieji vokiečio būdo elementai: išdidumas bei pasipūtumas, įsitikinimas savo pranašumu bei teisėtumu, panika, gėdos, perdėtas egoizmas ir materializmas, tebėra gyvi ir su jais kasdien tenka susidurti.

Vokiečiai svetimsalio-pabėglio nemėgsta, jis nėra pageidaujamas. Jis tik iš bėdos toleruojamas. Jis pasmerktas arba priverstinei asimiliacijai arba beviltiskam skurdui.

Žinoma, pasitaiko, kad kai kuriose valdžios įstaigose tikrieji vokiečiai jausmai priengiami mandagiai šypsena, tarnaujant kuriam nors neigiamam atsakymui pasaldinti, bet tai vien oficialioji veidmainystė, pagrindinių vokiškų nusistatymų nepakeičianti.

(j.b.)

(Bus daugiau)

Memphis mieste viena moteris rengėsi svečių priėmimui. Vienas iš svečių atnešė bonką sirupo. Jį įdedant į šaldytuvą, nukrito ant žemės ir išsiliejo. Sumišimo metu kažkas nuvertė nuo krosnies puodą mėsos padažo.

Po visų nesėkmių, išleidusi svečius, šeimininkė atsigulė į lovą. Norėdama nuraminti nervus siekė kramtomos gumos, ir ją įsidėjo į burną. Burnoje pasigirdo sproginimas, nes vaikai, vietoje gumos, buvo padėję žaislų raketų.

Humoristas Bob Hope mėgsta pasijuokti iš Bing Crosby. Kartą bibliotekoje atrado knygą "Profesionalai nusikaltėliai Amerikoje", kuri buvo išleista 1886 metais. Hope bevartydamas pastebėjo, jog šeši puslapiai buvo su Crosby pavarde. Jau buvo suplanavęs tuos puslapius pasiųsti Bing Crosby, bet dėl atsargumo pasiūlydė ar kartais nėra su Hope pavarde. Pasirodė, jog net 28 puslapiai pripildyti su Hope pavarde.

**Vienu šūviu-
du žuikiai!**

TIKRAI turėsite dvigubą naudą, pasiųsdami artimesiems siuntinius per TAZAB, Lietuvių Skyrių, 1, Ladbroke Gardens, London W. 11, nes, pirmiausia, nė kiek nekaštuos brangiau, o antra, per mus siųsdami paremsite lietuvių moksleivį, kadangi tik šis skyrius nuo kiekvieno per jį užsakymo siuntinio, nepaisant jo vertės, nė kur jis būtų siunčiamas, moka pastovią auką Vasario 16 Gimnazijai.

VISIEMS, kurie mums parašys, tuoj pat pasiunčiame iliustruotus katalogus, iš kurių įsitikinsite, kad ir kainos neaukštesnės, o prekių kokybė ypatingai geros rūšies. Pageidaujantiems pasiunčiame didelį kiekį medžiagų pavyzdžių ir kitų prekių nuotraukų pasirinkimui.

KAI siuntinių reikalais esate susirūpinę, pirmoje eilėje parašykite šiuo adresu: TAZAB, Lithuanian Depart., 1, Ladbroke Gardens, London W. 11, England.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• J. Tūbelienė, pora dienų viešėjusi Clevelande, lydi ma Sofijos Smetonienės ir Stepono Nasvyčio, aplankė Dirvos redakciją.

• Grandinėle gegužės 9 d. šoko WEWS televizijoje per Norman Wayne programą. Programos vedėjas jau ne pirmą kartą Grandinėle pagyrė už puikių šokių atlikimą. Šiuo pasirodymu Grandinėle ir užbaigė šį veiklos sezoną.

Gegužės 24 d., 5 val. Čiurlionio Ansamblio namuose įvyks Grandinės metinis pobūvis. Į jį kviečiami ir Grandinės narių tėvai.

• Petras Petrutis, organizaciniais sportininkų reikalais iš Chicago buvo atvykęs į Clevelandą. Jis ruošiasi su mūsų krepšininiais šią vasarą važiuoti į Pietų Amerikos kraštus.

• Ponia Manomaitienė, iš Roxby, Mass., vykdamas pas artimuosius į Tiffin, Ohio, buvo sustojusi Clevelande pas R. D. Degesius. Taip pat aplankė Dirvą.

• Nec Lithuania korporacijos senjorų, juniorų ir moksleivių sueiga įvyko gegužės 15 d. p. Smetonų namuose. Tą dieną p. Sofija Smetonienė šventė vardines ir visus sueigos dalyvius pavaišino.

• J. ir M. Misčikai, su savo artimaisiais, šio mėnesio pabaigoje rengiasi ilgesniam atostogom į Floridą.

• Į Tautinės Sąjungos seimą, Detroit, kiek teko patirti, ruošiasi vykti didelis būrys clevelandiečių.

• Nijolė Balsytė susižiedavo su Vytautu Andrušaičiu.

SIUNČIANTIEMS DOVANŲ SIUNTINIUS
į Lietuvą ir visus Rusijos kraštus.

GLOBE PARCEL SERVICE INC.

Skelbia prekių išpardavimą. Vilnonės medž. paltams nupigintos 25%, kostiumams medž. 20%, suknu-tėm medž. 15%. Stiklui deimanto režtukai, plaukam mašinėlės, skustuvai, skaros, skarelės, lovom užtiesalai, tapestry 10%, odos urmo kaina. Daugelis šių prekių žemiau urmo kainos. Tik gegužės mėnesyje.

Kuriems šios prekės reikalingos prie siunčiamo siuntinio, pirmiausia užėikit ir patikrinkit kainas pas

Globe Parcel Service Inc.
1313 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

27 m. amžiaus lietuvaitė, baigusi aukštąjį ūkio moks-lą, nesenai su savo tėveliais iš Lietuvos atrepatrijavusi į V. Vokietiją, lietuviškos šeimos židinio sukūrimo tikslu, norėtų susipažinti su rimtu tautiečiu, gyvenančiu JAV-se ar Kanadoje.

Atsiliepti adresu: M. Naujoks, (17a) Schwetzingen, Germany, Postfach 191.

Neringos tunto skaučių iškilmingoj sueigoj, Clevelande, p. Onai Jokubaitienei įteikia padėkos ordeną. Nuotraukoj matyt Dr. Juodėnas, J. Nasvytis, O. Jokubaitienė ir tuntininkė p. Petukauskienė.

Nuotr. V. Bacevičiaus.

Vienos šeimos namas
Eddy Rd. — St. Clair rajone. Puikus 3 mieg. namas. Moderni virtuvė ir vonia. Naujas gaso pečius, apsauginės langinės. Gražus sklypas. Garažas.

Yerty Realty
UL 1-1925 (40)

Pagrindiniai modernizuota
4 miegam. Įrengiamas trečias aukštas. Naujas gaso šildymas. Vario vamzdžiai. 1½ mašinos garažas. Netoli autobuso, greito susisiekimo ir prekybos centro. East 120 St., į pietus nuo St. Clair.

Parduoda tik savininkas. Šaukti UL 1-3324. (39)

E. 118 — St. Clair
6 k. vienos šeimos. Dvigubas garažas. Naujas gaso pečius. AUI 40 galonų vandens šildytuvas. Naujas stogas. Alumininės stormos. Šaukti: MU 1-2611. (39)

Parduodamas automobilis

Sąryšyje su persikėlimu į Kaliforniją, pigiai parduodamas 1956 metų Pontiac Star Chief 4-door sedan. Dėl tolesnių informacijų kreiptis į advokatą Julijų Smetoną, ERievview 1-4333.

Geri namai

6 k. vienos šeimos E. 222 St. Didelis sklypas, 2 mašinų prijungtas garažas. \$15,500.

4 šeimų, netoli Fisher Body. \$24,500.

6 k. vienos šeimos E. 126 St. Netoli Shaw. \$12,500.

Dviejų šeimų E. 185 St. \$18,900.

Herzog Lou and Associates
Realtor
620 E. 200 St.
KE 1-3970 (39)

J. CIJUNSKAS

LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St.
Cleveland 8, Ohio
Telef.: LI 1-5466

PIRMĄ KARTĄ TORONTO "SIETYNAS" CLEVELANDE!

Š. M. GEGUŽĖS MĖN. 23 D. (ŠEŠTADIENĮ)

LIETUVIŲ SALĖSE

CLEVELANDO JŪRŲ SKAUTAITĖS RENGIA

VAKARĄ-VAIDINIMĄ

"BEVARDIS"

4 VEIKSMŲ PJESĖ. AUTORIS IR REZISORIS KUN. B. PACEVIČIUS. VAIDINIMAS VAIZDUOJA NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS JAUNIMO VERŽIMĄSI Į MOKSLUS. VAIDINIME DALYVAUJA 17 KANADOS TORONTO LIETUVIŲ DRAMOS AKTORIŲ

TURTINGAS BUFETAS. GERAS ORKESTRAS.

ISPŪDINGAI DEKORUOTOS SALĖS

VAKARO PRADŽIA: 6 VAL. 30 MIN. P. P.

Nuoširdžiai kviečiame Clevelando visuomenę gausiai atsilankyti ir pamatyti įdomų vaidinimą, drauge paremti mūsų skautiškąjį jaunimą.

BILIETAI PO \$2.00, \$1.50 IR \$1.00, YRA NUMERUOTI IR IS ANKSTO GAUNAMI UŽSISAKANT TELEF. GL 1-2350 AR LIETUVIŲ PREKYBOS NAMUOSE.

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773

REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgičio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Aplankyk Savo Bažnyčią Memorial Dienoj

The G. M. McKelvey Company

FEDERAL, HAZEL AND
COMMERCE STREETS

YOUNGSTOWN, OHIO

Aplankyk Savo Bažnyčią
Memorial Dienoj

THE YODER COMPANY

CLEVELAND, OHIO

Greetings and Best Wishes
To All Lithuanian People

PAGLIO'S Restaurant and Lounge

RICHMOND and CHARDON Road

AN 1-2040 . . . OPEN SUNDAYS

Serving the Ultimate in

Italian & American Cuisine

Banquet Room Available . . . Seats 300

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

EAST CLEVELAND—EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS
EARN

OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

3 1/2 %

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH—SUPERIOR AVENUE

JUOZO MIKONIO NAMŲ PIRKIMO-PARDAVIMO
ISTAIGA

EAST SHORE REALTY

780 East 185th Street

Telef. IV 1-6561. Namų telef. MU 1-2154

Jūsų patarnavimui atidaryta kiekvieną dieną. Mes tarpininkaujame namus įsigyti ten, kur Jūs pageidaujate.

Namus įsigysi — niekad nesigailėsi!

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

LIETUVIŲ KLUBAS

6835 SUPERIOR AVE.

EX 1-1143

Lietuvių Klubo Direkcija visus lietuvius ir jų draugus kviečia nepamiršti 1959 m. lietuvių klubo.

Praleiskite laisvalaikį su savais savuose namuose. Klubas turi įvairius garsiakalbius. Sėdėdami bet kurioje vietoje, galite klausytis muzikos, lietuvių radijo valandėlių. Visą laiką veikia televizijos aparatas. Penktadieniais veikia lietuviškų valgių virtuvė.

Atsilankę neapsiriksime, visi patogumai Jums.

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

Kas ir kur?

• Ryšium su ženevoje prasidėjusia keturių didžiųjų valstybių ministerių konferencija į Ženevą atvyko Lietuvos diplomatinio šefas ministras Stasys Lozoraitis ir pasiuntinys patarėjas Dr. Albertas Gerutis.

LIETUVAITES LAIMĖJIMAS

Nijolė Makaitytė

Nijolė Makaitytė, baigusi Norwood High School, Mass., konkurso keliu laimėjo National Merit stipendiją. Ji buvo atrinkta iš Amerikoje baigiančių vidur. mokyklų 480,000 mokinių, atlikusių kelis konkursinius darbus. Nijolė taip pat laimėjo Anglų Kalbos Mokytojų Sąjungos su-ruošta anglų kalbos ir literatūros konkursą.

Bostono dienraščiai įdėjo jos nuotrauką, gražiai iškėlė jos laimėjimus, visur pabrėždami jos lietuvišką kilmę.

Nijolė tęs mokslus garsia- me Harvard universitete — Radcliffe.

Nijolės tėvas Lietuvos U-to dipl. teisininkas, šiais metais Bostone baigia tech- nikos mokslus. Motina, au- gindama 4 vaikus, iš kurių vyriausioji Nijolė jau pra- siskina kelią, turi daug dar- bo namuose. Makaičiai yra neo-lithuaniska šeima. Ir Nijolė yra Korp. Neo-Lithu- ania juniorė, kuriai pavasa- rio šventėje bus uždėtos se- niorės spalvos.

Ji su tėvais atvyko į ši kraštą 1949 metais.

Geriausio pasisekimo Ni- jolei siekiant aukštojo mok- slo,

Seiminės įvairybės

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos DEŠIMTMEČIO SEIMO banketo dalyviai turės progą išgirsti vi- sas tris jaunąsias mūsų so- listes, laimėjusias Dirvos konkursą: Daivą Mongir- daitę iš Bostono, Juliją Lui- zą iš Clevelando ir Neriją Linkevičiūtę iš Chicagos.

Techniškais jaunųjų dai- nininkių programos reika- lais rūpintis centro valdyba pakvietė Danguolę Bartku- vienę.

*

Jau paaiškėjo didelė dalis DEŠIMTMEČIO SEIMO programos dalyvių ir pra- nešėjų.

Dešimtmečio Seimą ati- darys (Detroito) skyriaus pirmininkas inž. Jonas Gai- žutis. Po Sąjungos pirm. inž. Eugenijaus Bartkaus įžanginio žodžio, Sąjungos dešimtmetį apžvelgs Kazys Karpus. Sąjungos pirmi- ninkų pagerbimo akademi- joje apie adv. Antaną Olį kalbės Dr. Steponas Biežis, o Dr. Motiejų Colney-Aukš- tikalinį prisimins Vytautas Abraitis.

• Lietuvių Bendruomenės Cicero apylinkė išleido spausdintą laidinėlį "Cicero Lietuvis". Jame kiek žinių apie Cicero lietuvius, bet duota ir net politikos žinių. Kitas numeris žada išeiti už dviejų mėnesių.

• Antano Vanagaičio min- jimas-akademija - koncertas Chicagoje rengiamas gegu- žės mėn. 24 d., 3:30 val. Maria Aukštesniosios Mo- kyklos auditorijoje. Minėji- mą rengia specialiai sudary- tas komitetas, kuriam vado- vauja Dr. S. Biežis.

Programoje, be kalbų, plati meninė programa, ku- rioje bus atlikta A. Vana- gaičio kūriniai. Meninėj programoj dalyvauja Krip- ka u s k i e n ė, Stempuzienė, Baranauskas, Vaznelis ir Alice Stephens mergaičių choras. Akompanuoja A. Kočiūnas.

Visi chicagiečiai kviečia- mi gausiai dalyvauti.

Kadenciją baigia n ė i o s centro valdybos narių dar- bas buvo paskirstytas tarp narių darbo sritims. Centro valdybos pranešimas bus sudėtinis. Jis atitiks centre dvejis metus praktikuotą darbo padalą.

Štai sudėtinės pranešimo dalys: Sekretoriatas ir ben- driniai reikalai — Teodoras Blinstrubas, Organizaciniai reikalai — inž. Jonas Jur- kūnas, Spauda ir informa- cija — Dr. Jonas Paplėnas, Finansinė apyskaita — adv. Antanas Lapinskas (raštu). Visą Sąjungos centro veik- lą apibendrins inž. Eugenij- us Bartkus.

Po šių pranešimų savo nuomonę pareikš Revizijos komisija (Balys Gaidžiū- nas, Dr. Bruno Kalvaitis ir Dr. Bronius Nemickas).

*

Pirmąją Seimo dieną ak- tualų klausimą — Tautinio darbo derinimas — referuos ir konkretų projektą disku- sijoms pateiks Dr. Bronius Nemickas, Tautinio Sąjū- tikalinį Pirmininkas.

Antrąją Seimo dieną pa- skaitą — Sąjungos ateities veikla skaitys Dr. Jonas Pa- plėnas.

Skyrių veiklai apžvelgti ir įvertinti pirmą kartą pa- sirinkta nauja forma: sky- rių veiklos seminaras. Juo siekiama giliau, visapusiš- kiau panagrinėti darbą sky- riuose. Seminaro moderato- rius — inž. Jonas Jurkūnas. Pagrindiniai dalyviai: Bos- tono, Los Angeles, Omahos ir Chicagos skyrių atstovai. Kiti dalyviai — visų skyrių atstovai.

*

Gyvo susidomėjimo su- kels Vinco Rastenio prane- šimas apie Lietuvos Nepri- klausomybės Talkos ir Lie- tuvos Nepriklausomybės Fondo veiklą. O Sąjungos atstovų Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomajame Ko- mitete (E. Bartkus) ir Ben- drajame Amerikos Lietuvių Fonde (V. Abraitis), kiek jau dabar jaučiama, gali su- kelti ne tik gyvas diskusi- jas, bet ir iškelti reikalą persvarstyti Amerikos Lie- tuvių Tautinės Sąjungos santykį su tomis bendrinė- mis organizacijomis.

*

Daug pranešimų ir refe- ratų Paguodai viena Centro Valdybos paslaptis: prane- šėjų laikas griežtai ribotas — jis suksis apie 15 mi- nučių kiekvienam.

Apačioje: (kairėje): Da- riau ir Girėno klubo pirmi- ninkas Jonas Paškauskas atidaro penkerių metų su- kakties šventę. Iš kairės: P. Podalskis, adv. ir ponis Kondrad, V. Žebertavičius, B. Paškauskienė, pirm. J. Paškauskas, P. Karalius, V. Dalinda, V. Mikalauskas,

Violeta Žilionytė partizanės vaidmenyje

6000 žiūrovų žavėjosi lietuvių tautiniais šokiais

(Atkelta iš 1 psl.)

Reikia manyti, kad p. G. Gobienė su savo šokėjais bus atidariusi duris Čiurlio- nio Ansamblui į Mich. Valst. Universitetą pilnam vieno vakaro koncertui. Universitetas kasmet kvie- čia kitų tautų žymiuosius choras, orkestrus bei šokė- jus, kurie visados turi dide- lį pasisekimą, nežiūrint, kad choras vien tik savo kalba išpildo programas.

Lansingo lietuviams tai buvo nepaprasta šventė. Re-

tas kuris nebraukė susijau- dinimo ir džiaugsmo ašarų, kada kelių tūkstančių minia- kelė ovacijas mūsų šaunio- sioms šokėjoms ir šokė- jams.

Didelė padėka Lansingo lietuvių studentų klubo pir- mininkei p. Danutei Šal- kauskaitei už pasirodymo suorganizavimą, p. G. Go- bienei ir šokėjams už drau- gišką talkininkavimą. Vie- nintelis Lansinge veikliau- sias ir energingiausias seno- sios kartos veikėjas Pranas Steponaitis (Stafan) su žmona aktyviai dalyvavo pasirodymo parengime ir, a t s i s v e i k i n d a m a s šokėjus, jis savo kalboje pasakė: "Kada mes buvome jauni ir mes šokome ir dainavome, gal ir netaip gražiai kaip jūs, bet tuo palaikėme lietu- vybę Amerikoje, kurią jūs rādote čia atvažiuavę. Aš ti- kiuosiu, kad jūs sugebėsite geriau už mus. Jūs suža- vėjote ir išspaudėte ašarą ne tik mums lietuviams, bet jūsų parodytas menas iš- šaukė kelių tūkstančių kita- taučių minios tokias ovaci- jas, kokių nesusilaukė nė viena iš 26 tautų grupė,

DETROIT

DARIAUS IR GIRĖNO KLUBO PENKERIŲ METŲ SUKAKTIS

Gegužės 2 d. Dariaus ir Girėno Klubas Detroito, Blue Danube salėje, atšven- tė klubo penkerių metų su- kaktį.

Sukakties minėjimą ati- darė klubo pirmininkas Jo- nas Paškauskas, supažin- dindamas su klubo istorija, jo steigėjais ir tikslais.

Šia proga klubą sveikino AL Bendruomenės pirmi- ninkas Vyt. Kutkus, sava- norių kūrėjų pirmininkas J. Šimkus, ALT S-gos Detroi- to skyriaus pirmininkas J. Gaižutis, Windsorio lietuvių vardu kun. Rudzinskas, Ra- dijo klubo vardu pirm. J. Kriščiūnas, R. K. Susivieni- jimo Amerikoje atstovas St. Garliauskas.

Paminėjimo vaišėse, ku- riomis gėrėjosi visi dalyviai, dalyvavo apie 100 asmenų.

ponia ir St. Varekojai ir J. Šidagis. Nuotrauka dešinė- je: Dariaus ir Girėno klubo šventėje, Detroito, sveikina Bendr. pirm. V. Kutkus. Iš kairės: kun. Rudzinskas, V. Kutkus, P. Gaižutienė, p. Rūkštelės.

Nuotr. J. Gaižučio.

CLEVELANDAS Į ČIKA- GĄ SU A. LANDSBERGIO DRAMA

Ateinantį šeštadienį, ge- gužės mėn. 23 d., Clevelan- do LB Apylinkės teatras "Vaidila" atvyks į Chica- gą su Algirdo Landsbergio 2 v. 7 pav. drama "Penki stulpai turgaus aikštėje". Šis, prieš porą metų \$1000 premiją laimėjęs veikalas, po pastatymo Clevelande ir gastrolių Detroito mūsų spaudoje sukėlė daug karš- tų ginčų. Diskusijos, kiek atrodė, ir dabar dar nėra pasibaigusios. Jose dalyvau- ja ne tik literatai ar dra- maturgai, bet ir politikai. Tiesą sakant, nei apie dra- mos literatūrinę vertę, nei apie pastatymo pasisekimą ar nepasisekimą veik n ė v i e- nas bediskuojančių neuži- minė.

"Penki stulpai" ypatin- gai verta pamatyti dar ir dėl to, kad ši drama New Yorke esančio The Lambs klubo parinkta pirmuoju šio sezono pastatymu. O tai bus pirmasis lietuviškosios dra- mos profesionalinis pasta- tymas anglų kalboje. Nors angliškąjį dramos versiją esanti kiek pataisyta, ta- čiau veikalo idėja ir siuže- tas yra tas pats.

Dramą režisuoja Petras Maželis. Vaidina: Z. Duč- manas, Ig. Gatautis, Viole- ta Žilionytė, V. Morkūnie- nė, E. Žilionis, Dalila Mac- kalienė, Emilis Skujenie- kas, R. Apanavičius ir kiti. "Vaidilos" teatrą kviečia Chicagos LB apygardos val- dyba. Pastatymas įvyks Jaunimo Centre. (r)

nors jie irgi gražiai šoko ir gražiai dainavo... Šokite lietuviškai, dainuokite lietu- viškai, mes senieji visuo- met su jumis..."

Neperdedant, bet reikia pripažinti, kad toks pasiro- dymas yra neįkainojamos vertės. O be to, dar kartą įrodymas, kad ir labai ma- žas lietuvių skaičius, šiuo atveju tik 5 studentai uni- versitete ir kelios lietuvių šeimos Lansinge, geriems norams esant, gali labai sėkmingai pasitarnauti Lie- tuvos reikalui.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti ir paragink užsiprenumeruoti

Gavome 336 naujus skaitytojus Dar būtinai reikia 164

Daug kas mums rašo, kad Dirva pastaraisiais metais labai toli pažengė ir pralenkė kitus lietuviškus laikraščius.

Žinoma, tokius atsiliepimus malonu skaityti leidė- jams ir redaktoriams, bet reikia ir rūpintis, kad dar dau- giau būtų padaryta. O be naujų skaitytojų sutelkimo tai nepadarysi. Tat ateikit mums į talką, nes vieni nepajė- giame šios kliūtis nugalėti.

Jei tik išgalit, užsakykit Dirvą savo artimiesiems kaip šventinę, vardadienio ar gimtadienio dovaną. O jei turit kaimynų, kurie dar Dirvos neskaito, bet skaityti galėtų, atsiųskit mums jų adresus. Jiems Dirvą pasiūsim susipažinti. Tegul patys įsitikina ir apsisprendžia, ar ga- lės ateity be Dirvos išsiversti. 500 naujų skaitytojų vajų vykdydami Dirvą metams duodame už \$6.00.

Siųsdami naujo ar rekomenduojamo skaitytojo adre- są naudokitės šia atkarpa, ją atitinkamai užpildę:

Užsakau
Rekomenduoju Dirvą siųsti

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Už naują prenumeratorių siunčiu \$.....

(Mano adresas)

